

Julia Liimatta
Sonjariina Ojalahti

Tukholmankatu 10:n historiaa vuodesta 1939

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitaja (AMK)
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
4.5.2017

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Julia Liimatta, Sonjariina Ojalahti Tukholmankatu 10 historiaa vuodesta 1939 49 sivua 4.5.2017
Tutkinto	Sairaanhoitaja AMK
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Hoitotyö
Ohjaaja	Lehtori Marita Räsänen Lehtori, museovastaava Anna-Kaisa Pienimaa
<p>Opinnäytetyömme tarkoituksena on tallentaa Tukholmankatu 10:n rakennuksen historiaa ja vaiheita vuodesta 1939 asti. Kuvassimme rakennuksen historiaa eri ajanjaksoina ja kerroimme, millaista toimintaa näinä ajanjaksoina rakennuksessa on ollut. Opinnäytetyömme on osa Hoitotyön koulutuksen museon projektia.</p> <p>Opinnäytetyömme aineisto koostuu pääasiallisesti Hoitotyön koulutuksen museosta löytyneistä arkistomateriaaleista, Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksista ja arkkitehtitoimisto Freese Oy:n suppeasta rakennushistoriaselvityksestä. Näiden lisäksi olemme käyttäneet muista lähteistä löytynyttä aineistoa opinnäytetyössä. Opinnäytetyön kirjoittamista ja aineiston käsittelyä on ohjannut historiantutkimusta käsittelevä kirjallisuus.</p> <p>Saimme koottua kokonaisuuden, jossa käy selville Tukholmankatu 10 moninainen historia. Aluksi sairaanhoitaja-koulutus oli jakautunut eri puolille Helsinkiä. Tuli yhä tarpeellisemmaksi yhdistää eri oppilaitosten toiminnat ja saada ne samaan rakennukseen. Sairaanhoitajakoulun johtajattaret päättivät käydä silloisen sisäasiainministerin Urho Kekkosen luona kertomassa oppilaitoksen tarpeellisuudesta. He korostivat rakennuksen mahdollisuutta palvella urheilijoiden majapaikkana olympialaisten aikana. Päätös uuden oppilaitoksen rakentamisesta tuli varsin nopeasti. Rakennuksen valmistumisen jälkeen Tukholmankatu 10 on toiminut Suomen Punaisen ristin sotasairaana vuosina 1940-1947, Helsingin olympialaisissa naisten kisakylänä vuonna 1952 ja sairaanhoitajien opiskelupaikkana vuodesta 1946 aina nykypäivään saakka.</p> <p>Rakennus on kaupunkikuvallisesti, rakennustaiteellisesti sekä kulttuurihistoriallisesti arvokas, mikä tekee siitä suojeltavan. Rakennusta ei saa purkaa, jonka lisäksi rakennukseen ei saa suorittaa lisärakentamis-, korjaus- tai muutostöitä, jotka voivat mahdollisesti tärvellä rakennuksen arvoa tai tyyliä.</p> <p>Tiedon taltioiminen oli erityisen tärkeää, sillä Tukholmankatu 10 historiaa ei ole ollut yhtenäisessä kokonaisuudessa.</p>	
Avainsanat	Tukholmankatu 10, Munkkiniemenkatu 7, Helsingin sairaanhoito-opisto, Hoitotyön koulutuksen museo; historia, historiikki

Author(s)	Julia Liimatta, Sonjariina Ojalahti
Title	History of Tukholmankatu 10 since 1939
Number of pages	49 pages
Date	4 May 2017
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation	Nursing
Instructor	Marita Räsänen, Project Manager Anna-Kaisa Pienimaa, Director of the Museum
<p>The purpose of our thesis is to record Tukholmankatu 10 buildings history and phases since 1939. We have described the building history in different time periods and what kind of activity was practiced during those times. This thesis is part of project of The Museum of Nursing. Our thesis material consists mostly from material collected from The Museum of Nursing archives, Helsinki nursing institutes yearbooks and Architecture-agency Freese Inc building manifest concerning the building. We have also used other sources available to us for this thesis. Literature of science of history has been guideline from writing of this thesis throughout the process.</p> <p>We managed to build a big picture about the many phases of Tukholmankatu 10 history. First of all, the nursing-education was split throughout all of Helsinki. It was clear that the whole education must be put under one roof in a single installation. Nursing school directress decided to visit minister of interior, Urho Kekkonen, at that time to educate him about the need for a single united school. They emphasized the possibility for school to serve as a temporary accommodation in the Olympics in 1952. The decision for building a new establishment at Tukholmankatu 10 was made quickly after that. After completion of the building it served as a war hospital in 1940-1947, as Helsinki Olympics temporary accommodation for women in 1952 and Nursing school 1946 forward. The building is scenically, structurally and culturally valuable, which makes it conservable. The building is not to be demolished, and it is not be altered in any way that would affect it historical values.</p> <p>The preservation of this information is vital, because the whole history of Tukholmankatu 10 hasn't been put into a single big picture before this.</p>	
Keywords	Tukholmankatu 10, Munkkiniemenkatu 7, Helsinki nursing institute, The Museum of Nursing; history

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	2
3	Opinnäytetyön työtavat ja menetelmät	2
3.1	Tiedon- ja aineiston haku	2
3.2	Aineiston käsittely	3
4	Hoitotyön koulutuksen museo	4
5	Tukholmankatu 10:n vaiheet	8
5.1	Rakennuksen suunnittelu- ja rakennusvaihe	8
5.1.1	Arkkitehti Uno Werner Ullberg	10
5.1.2	Tilat	11
5.1.3	Muutokset rakennuksessa	14
5.1.4	Sairaanhoitaja-opiston vihkiäiset	14
5.2	1940-luku	15
5.2.1	Sota-aika 1940–1946	16
5.2.2	Tukholmankatu 10 oppilaskotina	19
5.2.3	Tilat ja muutokset rakennuksessa	21
5.3	1950-luku	21
5.3.1	Helsingin olympialaiset vuonna 1952	22
5.3.2	Tilat ja muutokset rakennuksessa	23
5.4	1960-luku	24
5.4.1	Tilat ja muutokset rakennuksessa	27
5.5	1970-luku	27
5.5.1	Tilat	28
5.5.2	Muutokset rakennuksessa	29
5.6	1980-luku	30
5.6.1	Tilat	31
5.6.2	Muutokset rakennuksessa	32
5.7	1990-luku	33
5.7.1	Tilat ja muutokset rakennuksessa	33
5.8	2000- ja 2010-luku	36
5.8.1	Tilat ja muutokset rakennuksessa	37
5.9	Tulevaisuuden näkymät	39

6	Pääkohdat Tukholmankatu 10 historiasta	39
7	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	41
8	Pohdinta ja johtopäätökset	42
	Lähteet	45

1 Johdanto

Tukholmankatu 10 on vuonna 1940 valmistunut rakennus sairaanhoidon opetusta varten. Tukholmankatu 10 rakennuksen valmistuttua sairaanhoitajataropistoksi sen oli määrä toimia vuoden 1940 Helsingin olympialaisten naisten majoituspaikkana, mutta vastavalmistunut koulurakennus jouduttiin ottamaan jatkosodan alettua Suomen Punaisen Ristin käyttöön invalidisairaalaksi ja myöhemmin 54. sotasairaalan jaossairaala B:ksi vuoteen 1947 asti. Vuonna 1946 puolet rakennuksesta saatiin sairaanhoitajakoulun käyttöön, mutta tilanne oli ankea, sillä sairaanhoitajakoulun ja sairaalan tilat oli jaettu toisistaan pahvisella väliseinällä. Helsingin olympialaisten alkaessa vuonna 1952 sairaanhoitajaopisto pääsi viimeinkin toimimaan naisurheilijoiden majoituspaikkana.

Opinnäytetyömme on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun Terveys- ja hoitoalan ylläpitämää Hoitotyön koulutuksen museon projektia. Projektin päätarkoituksena on tallentaa hoitotyön ja sen koulutuksen historian vaiheita alkuaajoista nykyisyyteen ja tulevaisuuteen. Projektin toisena päätarkoituksena on lisätä Hoitotyön koulutuksen museon näkyvyyttä. Osatavoitteena on tallentaa Tukholmankatu 10 vaiheita.

Tässä opinnäytetyössä kerromme Tukholmankatu 10 rakennuksen historiasta ja sen käyttötarkoituksista eri ajanjaksoina vuodesta 1939. Kuvailimme Tukholmankatu 10 rakentamisen syitä ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet siihen, millainen rakennus on juuri nyt. Kuvailimme millainen rakennus on ollut sekä sisältä että ulkoa. Rakennukseen on tehty vuosien aikana useita korjaus- ja entisöintitöitä. Tässä opinnäytetyössä on myös kuvia rakennuksesta eri vuosikymmeniltä tukemassa kuvailuamme.

Tukholmankatu 10 rakennus on nykyään suojelukohde. Tästä syystä rakennusta ei saa purkaa, jonka lisäksi rakennukseen ei saa suorittaa lisärakentamis-, korjaus- tai muutostöitä, jotka voivat mahdollisesti tärvellä rakennuksen arvoa tai tyyliä.

Riippuen ajanjaksosta, rakennusta on kutsuttu eri nimillä, kuten sairaanhoitajatarkoulu, sairaanhoitajataropisto, sairaanhoitajakoulu, sairaanhoitajaopisto ja sairaanhoito-opisto. Luotettavuutta lisätäksemme olemme käyttäneet aina sitä nimitystä, mitä sillä ajanjaksolla on käytetty.

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tallentaa Tukholmankatu 10:n rakennuksen historiaa ja vaiheita. Halusimme kuvata rakennuksen historiaa eri ajanjaksoina ja kertoa millaista toimintaa näinä ajanjaksoina rakennuksessa on ollut. Tällä hetkellä rakennuksen historiaa löytyy ainoastaan osina eri lähteissä, joten halusimme koota Tukholmankatu 10:n historian yhtenäiseen kokonaisuuteen. Opinnäytetyö koottiin kronologisesti eli aikajärjestyksessä.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa yhtenäinen ja mielenkiintoinen kokonaisuus Tukholmankatu 10:n historiasta ja näin lisätä hoitotyön koulutuksen museon näkyvyyttä. Tiedon taltioiminen on juuri nyt tärkeää, sillä Metropolian uuden kampuksen valmistuessa vuonna 2018 Myllypuroon, terveys- ja hoitoalan koulutus siirtyy pois Tukholmankadulta. Sen myötä hoitotyön koulutuksen museo suljetaan Tukholmankadulta. Uuteen kampukseen tulee terveysalan historian näyttely.

3 Opinnäytetyön työtavat ja menetelmät

3.1 Tiedon- ja aineiston haku

Opinnäytetyötämme varten tutustuimme ensin Hoitotyön koulutuksen museon arkistomateriaaleihin. Sieltä löysimme vanhoja pohjapiirustuksia rakennuksesta, 54. sotasairaalan toimintakertomuksen ja vanhoja lehtileikkeitä muun muassa Helsingin olympialaisista vuodelta 1952. Merkittävin löytö oli teos ”Helsingin sairaanhoito-opiston vaiheita sata vuotta”. Hoitotyön koulutuksen museon käytäviltä löytyi useita vanhoja valokuvia, joiden avulla saimme elävöitettyä opinnäytetyötämme.

Etsimme myös Hoitotyön koulutuksen museolle tehtyjä vanhoja opinnäytetöitä Theseus-tietokannasta, jotka liittyivät aiheeseemme. Hakusanana Theseus-tietokannassa käytimme ”hoitotyön koulutuksen museo” ja sillä saimme 84 osumaa. Näistä meidän työllemme käyttökelpoisiksi valikoitui kolme työtä.

Tämän jälkeen haimme tietoa Tukholmankadun kirjastosta sekä internetistä. Ensimmäiseksi etsimme Metcat-tietokannasta eri hakusanoilla teoksia, mitkä liittyivät meidän aiheeseemme. Hakusanoina käytimme ”Tukholmankatu 10”,

"Munkkiniemenkatu 7", "sairaanhoito-opisto", "54. sotasairaala" ja "Helsingin olympialaiset". Metcat-tietokannasta ei kuitenkaan löytynyt mitään rakennuksen historiaan liittyvää. Tukholmankadun kirjastosta löysimme Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksia, missä oli kerrottu opiston toiminnasta ja osittain myös rakennuksen historiasta.

Etsimme myös tietoa eri tietokannoista, mutta niissä ei ollut mitään aiheeseemme liittyvää materiaalia. Lopulta löysimme, että arkkitehtitoimisto Freese Oy:n on tuottanut suppean rakennushistoriaselvityksen Tukholmankatu 10:stä. Pyysimme sitä sähköpostin välityksellä luettavaksi meille ja samalla pyysimme lupaa käyttää sitä opinnäytetyössämme. He lähettivät sähköisen version Tukholmankatu 10:n rakennushistoriaselvityksestä meille sähköpostilla ja antoivat luvan sen käyttöön.

3.2 Aineiston käsittely

Aineiston käsittelyssä meidän täytyi ottaa huomioon tiettyjä historiantutkimusmenetelmiä, koska opinnäytetyömme aihe liittyy olennaisesti historiaan. Historiantutkimusmenetelmän mukaan historiantutkimus on prosessi, jossa lukeminen, lähteiden hakeminen, aineiston lähdekriittinen käsittely, tulkinta ja kirjoittaminen eivät aina suju mainitussa järjestyksessä, vaan ovat koko ajan ajankohtaisia aineiston jonkin osan kohdalla (Paunonen – Vehviläinen-Julkunen 1997: 195).

Aineistoon perehtyessämme pyrimme löytämään mahdollisimman paljon alkuperäislähteitä, mutta alkuperäislähteiden puuttuessa olemme tukeutuneet myös toissijaisiin lähteisiin. Toissijaisia lähteitä käyttäessä huomioimme kuitenkin lähdekritiikin. Aineiston lukemista helpotti meidän tarkkaan rajattu aiheemme. Hyvin nopeasti selvisi, liittykö aineisto meidän aiheeseemme ja onko siinä käyttökelpoisia osia. Aineistoa löytyi kuitenkin hyvin hajanaisesti eri lähteistä ja siksi meille tulikin haasteeksi koota eri lähteistä löytyneet aineistot järjkeväksi kokonaisuudeksi. Hoitotyön koulutuksen museosta löytyvistä aineistoista otimme valokuvat, jotta pystyimme käyttämään niitä opinnäytetyötä kirjoittaessamme myös sen jälkeen, kun poistuimme museosta muualle työskentelemään.

Olemme keskittyneet opinnäytetyössämme kertomaan Tukholmankatu 10 rakennuksesta, jossa isossa roolissa ovat rakennuksessa tapahtuneet asiat. Koemme,

että myös rakennuksessa tapahtuneet asiat ovat merkityksellisiä rakennuksen historian kannalta ja siksi emme ole halunneet jättää niitä pois. Nostimme esille etenkin sota-ajan ja Helsingin olympialaiset, koska ne ovat ainoat asiat, milloin Tukholmankatu 10 rakennus on toiminut muuna kuin sairaanhoitajakouluna.

Opinnäytetyömme tieto pohjautuu enimmäkseen 1940- ja 1950-lukuun sillä 1970- ja 2000-luvusta löytyi huomattavasti vähemmän tietoa. 1900-luvun loppupuolella eikä 2000-luvulla ole enää tuotettu sairaanhoitaja-opiston vuosikertomuksia, mikä vähensi tietopohjaa huomattavasti. Freece ym. 2015 vuonna tekemä suppea rakennushistoria selvityksessä ei selvinnyt juurikaan tietoa 2000-luvulta muina kuin kuvina. Opinnäytetyömme laajuuteen ja jaotteluun liittyi vahvasti se, kuinka paljon Tukholmankatu 10:stä löytyi tietoa. Jäsentelimme otsikot vuosikymmenten mukaan, jotta opinnäytetyömme rakenteesta tulisi mahdollisimman selkeä ja helppolukuinen. Eri kappaleiden pituudet vaihtelivat, sillä tietyistä vuosikymmenistä löytyi paljon tietoa ja toisista taas niukasti.

4 Hoitotyön koulutuksen museo

Helsingin sairaanhoito-opiston hoitotyön koulutuksen museoidean pohdiskelu ja museokokoelmien kartoittaminen alkoi oppilaitoksen 90-vuotisjuhlasta vuonna 1979. Tukholmankatu 10 rakennuksen tiloissa on toiminut vuodesta 1980 nykyhetkeen asti Metropolia Ammattikorkeakoulun ylläpitämä Hoitotyön koulutuksen museo. Museota rakennettiin pala palalta ja varsinaiset museon avajaiset pidettiin sairaanhoitajakoulutuksen 100-vuotisjuhlan yhteydessä vuonna 1989. Museo on sijainnut B-1 kerroksessa, vanhoissa terveydenhuolto-osaston eli Terhon tiloissa. Museota johtaa Metropolia-ammattikorkeakoulun valitsema ja nimittävä museovastaava. Tämän lisäksi hänen apunaan museossa työskentelee vapaaehtoisryhmä. Rakennuksessa toimiva museo on alan vanhinta henkilö- ja aineistohistoriaa esittelevä museo. Museoon on ensisijaisesti vastaanotettu oppilaitoksen entisten opiskelijoiden ja opettajien ja näiden omaisten omaisuutta liittyen oppilaitoksen elämään tai heidän aikaansa liittynyttä historiallista aineistoa. Vuonna 1980-1990 luvuilla oppilaitoksen opettajakunnasta valittiin museotoimikunta, joka vastasi museon suunnittelusta ja kehittämisestä sekä kokoamis- ja luettelointityöstä. (Hoitotieteen historian seura 2017; Hoitotyön koulutuksen museo 2017; Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmapolitiikka 2011.)

Oheinen kuva (kuvio 1) on Hoitotyön koulutuksen museon näyttelystä 30.1.1989.

Kuvio 1. Hoitotyön koulutuksen museon näyttely 30.1.1989 (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Vuonna 1980 opiskelijoiden terveydenhuolto-osasto Terhon toiminta supistui ja näin ollen hoitotyön koulutuksen museo sai yhden aiemmin potilashuoneena toimineen huoneen museon käyttöön. Huoneeseen tuli museon näyttelytila, jossa esiteltiin vanhinta hoitotyön oppimateriaalia. Vuosien 1994-1995 aikana museo laajeni nykyisen museokäytävän varrella oleviin huoneisiin, kun niitä ei enää tarvittu opettajien kansliatiloina, jossa se on toiminut nykypäivään asti. Huoneisiin tehtiin lisänäyttelytiloja muun muassa terveydenhoitajatyöstä. Vuosien 2008-2011 aikana koottiin kättilötyön ja koulutuksen historiaa käsittelevä näyttely, mikä sijoitettiin kahteen huoneeseen. (Hoitotieteen historian seura 2017; Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmapolitiikka 2011.)

Hoitotyön koulutuksen museon tehtävänä on valaista vierailijoille, miten aiemmat hoito- ja terveysalan saavutukset pohjautuvat menneiden sukupolvien ajattelutyöhön. Museon tarkoituksena on myös tuoda esille, miten nykypäivän toimintaperiaatteet ovat kehittyneet edellisten sukupolvien rakentamien ajattelu-, kokeilu- ja toimintamallien perustasta. (Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmapolitiikka 2011.)

Hoitotyön koulutuksen museosta saa ainutlaatuisen kuvan siitä, miten Suomen sairaanhoitajakoulutuksen ensimmäiset johtajattaret saivat ammatillisen koulutuksensa ulkomailla tai he kävivät tutustumassa eri maissa jo aiemmin aloitettuun hoitoalan koulutukseen. Johtajattaret toivat mukanaan muistiinpanoja, kirjoja sekä opetusvälineistöä, jota oli mahdollista hyödyntää sairaanhoitajatarkoulutuksen, oppilaskodin ja oppilaskoulun tarpeisiin. Osa museon aineistosta ja esineistä on peräisin jopa vuodelta 1946, ajasta kun oppilaskoti- ja koulu asettuivat Tukholmankatu 10 rakennukseen. (Hoitotyön koulutuksen museo 2017.)

Hoitotyön koulutuksen museo sisältää näiden lisäksi materiaalia ulkomailta saaduista hoitotyön alaan liittyen ensimmäisiä filmejä, anatomisia karttoja jotka ovat peräisin Yhdysvalloista, anatomisia opetusvälineitä sekä kirjoja Saksasta ja Englannista. Museon käytävälle on ripustettu Suomessa käytössä olevia hoitotyön ammatti- ja arvomerkkejä. Tämän lisäksi Hoitotyön museossa on nähtävillä Florence Nightingale-mitali, joka osoittaa korkeinta kansainvälistä huomionosoitusta hoitotyöstä tai sen kehittämisestä. (Hoitotyön koulutuksen museo 2017; Uudenmaan museo-opas 2017.)

Museon yhdessä huoneessa niin kutsutussa rehtorin huoneessa on kalustus johtajatar Aino Durchmannin ajalta 1940-1950-luvuilta. Huoneessa on kuvat kaikista oppilaitoksen rehtoreista ja Kirurgisessa sairaalassa johtajattarina toimineista ylihoitajattarista. Opettajan huone on kalustettu alkuperäiskalustein, jotka ovat peräisin vuosilta 1940-1950. Huoneessa esitellään opettajien vuosikymmeniä kestänyttä ja laajamittaista kansainvälistä toimintaa. Opettajan huoneen hyllyissä on 1900-luvun alkupuolella käytettyä oppimateriaalia, karttoja ja muita opetusvälineitä. (Hoitotieteen historian seura 2017; Hoitotyön koulutuksen museo 2017.)

Vuonna 1990 museo laajeni. Käytävän varrelle tehtiin valokuvanäyttely, jossa on kuvia merkittävimmistä muutoksista opetustoiminnasta vuodesta 1889 lähtien. Käytävällä oli mallinukkeja vitriineissä yllään oppilaspukuja, sairaanhoitajien ja ylihoitajien virka-asuja sekä lottapuku. Käytävällä oli lisäksi kuvia ajasta, kun rakennus toimi sotasairaalanä 1939. Museossa on oppilaan huone, joka on kalustettu 1940-1950 -luvun kalustein. Huoneessa on esillä tuon ajan oppilaskunnan ja ylioppilaskunnan elämää. Vuosina 1994-1995 välisenä aikana terveydenhuoltoneuvos Tyyne Luoman työhuone siirrettiin Hoitotyön museolle, jonka hän oli testamentannut opistolle. Tässä huoneessa säilytetään terveydenhoitajakoulutusta koskevia aineistoja. Lisäksi huoneessa sijaitsee Tyyne Luoman Helsingin sairaanhoito-opistolle testamenttaama kotikirjasto. Hoitotyön

koulutuksen museossa sijaitseva terveydenhoitajan huone on kalustettu 1940-1950-lukujen huonekaluilla ja välineillä. Huone antaa monipuolisen kuvaelman terveystieteiden toiminnasta ja opetusmateriaalista jota on käytetty terveyskasvatuksessa. Näiden huoneiden lisäksi museossa sijaitsee kättilön huoneita, jotka kuvaavat kättilön työtä ja kättilökoulutusta 1700-luvulta lähtien. Hoitotyön koulutuksen museoon tehty muiden huoneiden lisäksi sairashuone, joka kuvaa potilashuonetta. Huone on sisustettu kuvaamaan 1940-1950 lukuja alkuperäiskalusteilla. (Hoitotieteen historian seura 2017; Hoitotyön koulutuksen museo 2017.)

Oheinen kuva (kuvio 2) on Hoitotyön koulutuksen museon käytävältä. Kuvassa on vitriini, jossa on sairaanhoitajan asuja eri vuosikymmeniltä.

Kuvio 2. Hoitotyön koulutuksen museon kokoelma sairaanhoitajan asuista eri vuosikymmeniltä (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Oppilaitoksen remontin myötä vuonna 2005 koko B-siiven ensimmäinen kerros saatiin museon käyttöön. Kerroksen loppupäähän varattiin tuolloin yksi yhden hengen huone tutkijanhuoneeksi. Siellä on mahdollista historian- ja muiden tutkijoiden sekä opinnäytetyöntekijöiden mahdollista työskennellä. Viimeiseksi museossa on sisustettu kaksi huonetta, jotka ovat varattu kättilökoulutuksen käyttöön. Sinne on sijoitettu Helsingin Kättilöopistolta saatu arvokas materiaali, joka on peräisin lähes 200-vuoden takaa. Huoneiden kalustus on tuotu kättilöopistolta. Myöhemminä vuosina Hoitotyön

koulutuksen museoon on tehty kirjasto, jonne on sijoitettu oppilaitoksen nykyisestä kirjastosta poistettua oppimateriaalia. (Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmapolitiikka 2011.)

5 Tukholmankatu 10:n vaiheet

Ennen Tukholmankatu 10 rakennusta, sairaanhoitajatarkoulu oli jakautunut useaan eri toimipisteeseen. Silloin se toimi Stenbäckinkatu 21:ssä ja Kasarmikatu 12:ssa. Tuli yhä tarpeellisemmaksi yhdistää kahden eri oppilaitoksen toiminnot ja saada ne samaan rakennukseen. Sen ajan taloustilanne oli kuitenkin huono ja varojen kasaan saaminen haastavaa. Sairaanhoitajakoulun johtajattaret Aino Durchman ja Tyyne Luoma sekä lehtori Irja Pohjola päättivät käyttää hyödykseen tulevia Helsingin olympialaisia. He päättivät käydä silloisen sisäasiainministerin Urho Kekkosen luona kertomassa oppilaitoksen tarpeellisuudesta. He korostivat rakennuksen mahdollisuutta palvella urheilijoiden majapaikkana olympialaisten aikana. Päätös uuden oppilaitoksen rakentamisesta tuli varsin nopeasti. (Karrakoski – Mohamed 2014: 1.)

Aluksi Helsingin sairaanhoito-opiston osoitteena on ollut Munkkiniemenkatu 7, sen jälkeen numeroksi on vaihtunut 6, sitten kadun nimi muutettiin Tukholmankatu 6 (Havanto ym. 1989: 69). Nimi muutettiin Munkkiniemenkadusta Tukholmankaduksi vuonna 1948 huomionosoituksena Helsingin kummikaupungille Tukholmalle muun muassa siltä saadun lastensairaalapaviljonki lahjoituksen vuoksi (Larva – Rikala 2011). Nykyisin osoitteena on Tukholmankatu 10.

5.1 Rakennuksen suunnittelu- ja rakennusvaihe

Sairaanhoitajakoulutus oli hajautettu eri puolille Helsinkiä. Uutta rakennusta odotettiin 1930-luvulla ja suunnitelmana oli, että vihdoinkin vuonna 1940 Helsingin olympialaisten jälkeen sairaanhoitajattaret aloittaisivat opinnot uudessa rakennuksessa (Kivinen – Turunen 2014: 12). Rakennuksen oli määrä olla valmiina toukokuun 1. päivänä vuonna 1940. (Freese – Mänttari – Knif – Härmä 2015: 10, 18.)

Tukholmankatu 10 rakennuksen suunnittelutyöhön osallistuivat arkkitehdin lisäksi sairaanhoitajakoulun johtajattaret Aino Durchman ja Tyyne Luoma, lehtori Irja Pohjola sekä tarkastaja Venny Snellman (Karrakoski – Mohamed 2014: 1). 1800-luvun lopulla

sijaa saanut uusi hygienia- ja terveysoppi nostivat auringonvalon ja raittiin ulkoilman tärkeään rooliin sairauksien hoidossa ja ehkäisyssä. Tästä johtuen sairaalarakentamisen alkaessa sodan jälkeen rakennuksen suunnittelua ohjasi hygienia-ajattelu perinne. Opiston rakentaminen viivästytti tuolloin kipeästi kaivatun Lastensairaalan rakentamista ja tällöin käytiin kiivasta sanomalehtikeskustelua, että rahat olivat menneet sairaanhoitajataropiston rakentamiseen. (Freese ym. 2015: 10, 18.)

Oppilaskodin suunnittelu hoidettiin huolellisesti. Asuintilojen suunnittelussa katsottiin, että yhden ja kahden hengen huoneet ovat parhaat. Oppilaskotiin suunniteltiin erikseen huoneita yövuorossa oleville sekä terveydenhuolto-osasto vuodepaikkoineen. Asuinkerroksiin suunniteltiin erilliset seurusteluhuoneet sekä tila yhteisiä tilaisuuksia varten. Tämä sali on myöhemmin saanut nimekseen Sophie Mannerheim -sali. Oppilaskotiin suunniteltiin myös voimistelusalii, joka tulisi iltaisin olemaan opiskelijoiden käytössä. (Havanto ym. 1989: 223.)

Oheinen kuva (kuvio 3) on Mannerheim-salista 1950-luvulta.

Kuvio 3. Mannerheim-salii 1950-luvulla (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Suomeen luvatut olympialaiset vauhdittivat oppilaskodin suunnittelua ja rakennustyötä. Loppujen lopuksi sairaanhoitajataropiston rakentaminen maksoi 22,4 miljoonaa

markkaa. Suunnitelmana oli päästä vuonna 1940 olympialaisten jälkeen aloittamaan uudessa talossa. (Havanto ym. 1989: 223.)

Rakennushistoriallisesti ja -taiteellisesti Tukholmankatu 10 on sijoittunut monipuoliseen, vaiheittain rakennettuun kokonaisuuteen. Meilahden sairaala alueen kokonaisuus kuvastaa sairaalarakenteen suunnitteluperiaatteita. Tämän lisäksi alue edustaa sairaanhoidon ja lääketieteen opetuksen kehitystä 1900-luvun alusta aina 2000-luvulle. Alueen uusin arkkitehtuuri pohjautuu samaan selkeään ja luontevasti olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön. (Museovirasto 2009.)

5.1.1 Arkkitehti Uno Werner Ullberg

Uno Ullberg syntyi vuonna 1879 Viipurissa ja kuoli 1944 Helsingissä. Hän vietti lapsuutensa Viipurin linnoituksen kaupunginosan historiallisessa ympäristössä. Ullberg kirjoitti ylioppilaaksi Viipurin ruotsalaisesta lyseosta vuonna 1898. Myöhemmin hän valmistui arkkitehdiksi Polyteknillisestä opistosta Helsingissä vuonna 1903. Vuonna 1909 Ullberg perusti oman arkkitehtitoimiston. (Freese ym. 2015: 14–15.)

Arkkitehdin työn ohella Ullberg toimi opettajana Viipurin Taiteenystävien piirustuskoulussa sekä Viipurin Taiteen ystävien sihteerinä. Uno Ullbergin uran merkittävämpiä töitä ovat vuonna 1923 Pyöreän Tornin korjaus kahvilaksi sekä Viipurin taidemuseo ja taidekoulu vuodelta 1930. Vuosina 1932-1936 Ullberg toimi Viipurissa kaupunginarkkitehtinä. Vuonna 1936 Ullberg hakeutui Helsinkiin Lääkintöhallituksen arkkitehdiksi. Keskussairaalan neuvottelukunta antoi vuonna 1936 arkkitehti Uno Ullbergin tehtäväksi laatia suunnitelma Meilahden sairaala-alueelle. Arkkitehti Uno Ullberg laatikin sairaanhoitajataropiston suunnitelmat vuosina 1938–1939. Sodan aikana rakennusmateriaalien rajoitettu saatavuus asetti reunaehdonsa arkkitehtuurille. (Arkkitehtuurimuseo 2017; Freese ym. 2015: 14-15,18; Viipurin maakunta-arkisto 2017.) Lisäksi Ullberg suunnitteli Kontinkankaan sairaalan Oulussa 1938 ja Bensownin liiketalon vuonna 1940 Helsingissä. (Arkkitehtuurin tiedotuskeskus 2014.)

Oheinen kuva (kuvio 4) on Tukholmankatu 10 rakennusvaiheesta.

Kuvio 4. Tukholmankatu 10:n rakennusvaihe (Hoitotyön koulutuksen museo 2017).

5.1.2 Tilat

Rakennukseen suunniteltiin tulevaksi kaksi 8 – kerroksista osaa, joita yhdistää matala, 2 – kerroksinen koulurakennussiipi. Tukholmankatu 10 rakennuksen bruttoala on 17815 m² ja tilavuus 55936 m³. Sodan aikana rakennusmateriaalien rajoitettu saatavuus asetti oman reunaehdonsa arkkitehtuurille. Talon ja Meilahden alueen rakennuksessa käytettiin funktionaalista tyylisuuntausta. Tämä ilmeni selkeytenä, tarkoituksenmukaisuutena ja linjakkuutena. Rakennuksen omisti alun perin Suomen valtio, nykyisin Helsingin kaupunki. (Freese ym. 2015: 6, 18; Museovirasto 2009.) Korkeissa osissa on asuinhuoneet noin 500 sairaanhoitajataroppilaalle, sisältäen johtajattaren, opettajien ja muun henkilökunnan asunnot. (Uutisotsikot 1948.)

Oheinen kuva (kuvio 5) on Tukholmankatu 10 rakennuksesta otettu ilmakuva 1940-1950-luvulta.

Kuvio 5. Tukholmankatu 10 rakennuksen ilmakuva 1940-1950 -luvulta (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Tilat riittivät vuonna 1989 noin 1100 opiskelijan opettamiseen (Freese ym. 2015: 40). Koulurakennuksessa on juhla- ja voimistelusalit, luentosali n. 200 henkilölle, luokka- ja harjoitushuoneet, opetuskeittiö, kirjasto-, luku-, kansliahuoneet (Uutisotsikot 1948). Rakennustekniikkana käytettiin vaakarakenteissa teräsbetonia, kantavissa ulkoseinissä ja kahdessa sydänmuurissa tiiltä ja pylväissä teräsbetonia. (Freese ym. 2015: 6.)

Tukholmankadun toimipiste oli arvostettu ja kunnioitettu niin oppilaiden kuin ulkopuolistenkin mielestä. Rakennuksen kuvailtiin olevan siisti, kaunis sekä turvallinen paikka. Rakennuksen sisustusarkkitehtinä toimi Elli Ruuth. Rakennuksen pääsisäänkäynti sijaitsi Tukholmankadulla. Pääovista sisään mentäessä, rakennuksen aulassa, heti oikealla puolella sijaitsi keskus. Aulassa sijaitsi puhelinkoppeja, joka mahdollisti, että oppilaat pystyivät soittamaan talon ulkopuolelle. Sisäovesta katsottuna vasemmalle lähtevällä käytävällä, sijaitsi ruokala vasemmalla puolella. Nykyään tässä tilassa sijaitsee oppilaskahvila. Käytävää jatkaessa eteenpäin, vastaan tulee A-siipi, jonka ensimmäisessä kerroksessa sijaitsi liikunta- ja juhlasali nykyisen D-auditorion

tiloissa. 1970-luvulla samalla käytävällä sijaitsi oppilaskanttiini. (Repo – Tankkala – Tevilin 2014: 17–18; Freese ym. 2015: 7.)

Oheinen kuva (kuvio 6) on rakennuksen silloisesta jumppasalista 1950-luvulta. Nykyään se on käytössä D-auditoriona.

Kuvio 6. Rakennuksen jumppasali 1950-luvulla (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Aulasta oikealle kääntyttäessä on B-siipi, jonka ensimmäisessä kerroksessa sijaitsi terveydenhuolto-osasto nykyisen hoitotyön koulutuksen museon tiloissa. Tällöin terveydenhuolto-osastoa kutsuttiin Terhoksi ja Terhon vieressä sijaitsee auditorio, joka on käytössä edelleen. Toisessa kerroksessa sijaitsee kirjasto ja lukusalit. Kolmannessa kerroksessa sijaitsi Mannerheim-sali, joka vielä nykyäänkin on samalla paikalla. B-siiven kellarikerroksessa sijaitsee sauna ja peseytymistilat, jonka lisäksi siellä sijaitsi aiemmin pesutupa. Luokkatilat sijaitsivat C-käytävällä toisessa kerroksessa. (Repo – Tankkala – Tevilin 2014: 18.)

Rakennus on kaupunkikuvallisesti, rakennustaiteellisesti sekä kulttuurihistoriallisesti arvokas, mikä tekee siitä suojeltavan. Tämä tarkoittaa sitä, että rakennusta ei saa

purkaa, minkä lisäksi rakennukseen ei saa suorittaa lisärakentamis-, korjaus- tai muutostöitä, jotka voivat mahdollisesti tärvellä rakennuksen arvoa tai tyyliä. Maakuntamuseolta tai Museovirastolta täytyy pyytää lausunto, jos rakennukseen halutaan tehdä muutoksia. (Freese ym. 2015: 6; Museovirasto 2015.)

5.1.3 Muutokset rakennuksessa

Vuosien mittaan kaikki opiston oppilasasunnot on muutettu opetustiloiksi koulutuksen laajennettua. Ratkaisu on ollut myös osa edullista talousratkaisua. Nykyinen ruokala onkin tehty purkamalla A-siiven 2. kerroksen opetustilat. Purku tehtiin poistamalla väliseiniä ja avaamalla salit ovettomasti keskikäytävälle. (Freese ym. 2015: 40, 45.)

Tukholmankatu 10 rakennuksen alkuperäisiä kumimattoja on säilynyt paikoitellen, mm. pääportaikkojen A ja B alatasanteilla. Portaikoissa olevat mosaiikkibetonipinnat ovat alkuperäisiä ja hyvässä kunnossa. Pääportaikoissa olevat lasiseinät ovat kauniit ja hyvin säilyneet. Rakennuksen kiintokalusteet ovat säilyneet hyvin, syynä ehkä käyttötarkoituksen muuttumattomuus. (Freese ym. 2015: 84–86.)

Valaisimet on kautta talon uusittu vähemmän sähköä kuluttaviksi. Alkuperäisiä on jäljellä vain lampetteina sisäänkäyntiaulaan liittyvissä käytäväseinissä, läntisen luentosalin eteistilan katossa ja pääportaikkojen valaisijoina. Talo lämpiää edelleen vesikiertoisten pattereiden avulla. Rakennuksessa on kuusi uusittua hissiä, joista neljä alkuperäisiä. (Freese ym. 2015: 6, 88.)

5.1.4 Sairaanhoidaja-opiston vihkiäiset

Tukholmankatu 10:n rakennus valmistui 29. helmikuuta vuonna 1940, mutta Helsingin sairaanhoito-opisto vihittiin käyttöön vasta 29. helmikuuta vuonna 1948. Opiston vihkiäistilaisuuteen osallistui useita arvovaltaisia vieraita, muun muassa sisäasiainministeriön ja lääkintöhallituksen edustajia, sairaaloiden ylilääkäreitä ja ylihoitajia, Suomen sairaanhoitajain liitto ja Suomen sairaanhoitajataryhdistys sekä Tanskan, Ruotsin ja Norjan sairaanhoitajajärjestöjen edustajia. (Karrakoski – Mohamed 2014: 3.)

Suomen Punaiselta Ristiltä rakennuksen virallisen luovutuksen sairaanhoito-opiston käyttöön suoritti professori O. Reinikainen. Hän selosti rakennustyön vaiheita ja lausui

kiitokset rakennuksen toteuttamiseen osallistuville. Sairaanhoidon virallisen vihkimispuheen piti professori Aimo Nikolainen. Hän puhui sairaanhoitajakoulun suuresta merkityksestä. (Karrakoski – Mohamed 2014: 3.)

Oheinen kuva (kuvio 7) on Helsingin sairaanhoito-opiston vihkiäisistä vuodelta 1948, jossa vieraat istuvat F-auditoriossa.

Kuvio 7. Helsingin sairaanhoito-opiston vihkiäiset vuonna 1948 (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

5.2 1940-luku

Opiston ollessa valmistumisvaiheessa vuonna 1939, se tarvittiin Invalidisäätiön sotasairaalaksi, jona se palveli vuoteen 1947 asti (Havanto ym. 1989: 223). Vuonna 1947 aloitti opistorakennuksessa toimintansa myös sairaanhoitajien Jatko-opisto, jonka puitteissa jatkettiin kasvatusopillis-hallinnollisia jatkokursseja (Pohjala 1964: 9-10).

5.2.1 Sota-aika 1940–1946

Marraskuun 30. päivänä vuonna 1939 alkoi Suomen ja Neuvostoliiton välinen Talvisota. Vuonna 1940 maaliskuun 13. päivän vastaisena yönä allekirjoitettiin Moskovan rauhansopimus. Talvisodan aikaiset tapahtumat johtivat jatkosotaan, jonka vuoksi Helsinkiin tarvittiin sotasairaala. Jatkosodassa kuoli 40 000 miestä, haavoittui lähes 160 000 ja katosi 7400 miestä. (Kivinen – Turunen 2014: 1; Rosen 2002: 375.)

Munkkiniemenkatu 6:n valmistuttua rakennus otettiin Suomen Punaisen ristin haltuun sotainvalidisairaalaksi. Siellä hoidettiin talvisodan invalideja. Invalidisairaala lakkautettiin ja sen tilalle perustettiin 54. sotasairaala 18. kesäkuuta vuonna 1941 Päämajan Lääkintöosaston määräyksestä. Silloisesta Munkkiniemenkatu 6:sta tulisi 54. sotasairaalan jaossairaala B, tällöin siviilipotilaista suurin osa päästettiin pois sekä ne sotilaspotilaista, jotka hoidon puolesta voitiin päästää toipumislomalle. Potilaista osa evakuoitiin Kauniaisissa olevaan Jorfin kartanoon, joka toimi sairaalaosastona. (54. sotasairaalan toimintakertomus: 1.)

Oheinen kuva (kuvio 8) on otettu Tukholmankatu 10:stä ulkoa pääovien puolelta.

Kuvio 8. Helsingin Sairaanhoidajaopisto vuonna 1942. (Kannisto, Väinö 1942. Helsingin kaupunginmuseo).

Jaossairaala B:n alkutaipale ei alkanut ongelmitta. Jaossairaalalla ei ollut keittiötä käytettävissä. Jaossairaala oli aiemmin saanut valmiit ruoat Naistenklinikalta, mutta se otettiin puolustusvoimien käyttöön, eikä sen keittiö pystynyt enää valmistamaan ruokaa jaossairaala B:lle. Jaossairaalan oli näin ollen hankittava keittiö jostain muualta. Jaossairaala sai monien vaikeuksien jälkeen oikeuden käyttää entisen Kadettikoulun keittiötä Munkkiniemessä. Keittiö ei kuitenkaan vastannut vaatimuksia, joita suuren sairaalan keittiö tarvitsisi, mutta vaihtoehtojen puuttumisen seurauksena siihen oli tyydyttävä. Keittiö oli vanhanaikainen, mutta useiden korjausten jälkeen se saatiin tyydyttävään kuntoon. (54. sotasairaalan toimintakertomus: 1, 3.)

Oheinen kuva (kuvio 9) on otettu Tukholmankatu 10 rakennuksesta B-siiven puolelta.

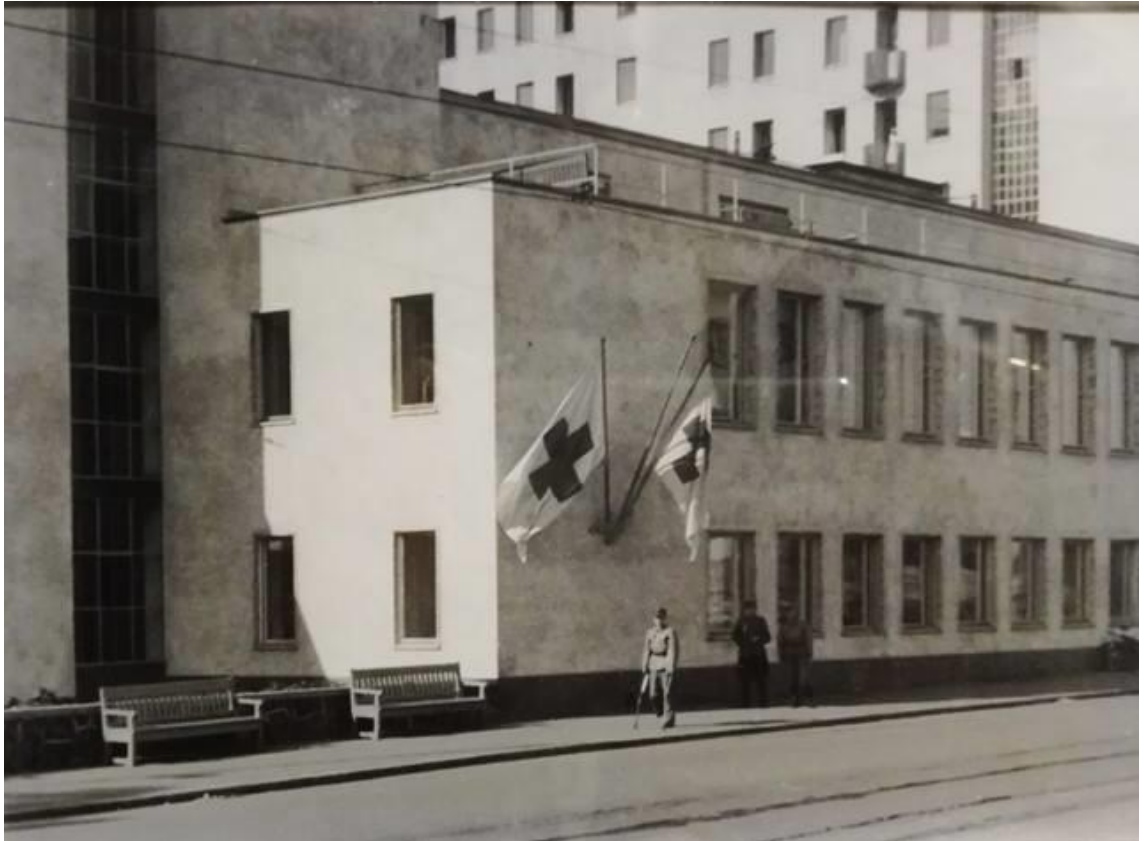
Kuvio 9. Helsingin Sairaanhoidajaopisto (Kannisto, Väinö 1942. Helsingin kaupunginmuseo).

Sairaalan alkuperäinen paikkaluku oli 365 paikkaa, 3. syyskuuta vuonna 1941 paikkaluku korotettiin 600 paikaksi. Jaossairaala B:llä oli leikkauksia varten valjakko-instrumentteja, jotka olivat peräisin rauhan ajalta. Lähteistä ei kuitenkaan selvinnyt mitä valjakko-instrumentti tarkoittaa. Sairaalalla oli myös viisi leikkauspöytää, joista yksi oli leukaosastolla. Henkilökunta oli kuitenkin sairaalassa riittämätöntä, jotta kaikilla leikkauspöydillä olisi voinut yhtäaikaisesti leikata. Sairaala ei Helsingin pommituksissa

kärsinyt aineellisia eikä henkilömenetyksiä. Sairaalassa oli kellarissa pomminkestävä suoja. (54. sotasairaalan toimintakertomus: 2,4–6.)

Oheinen kuva (kuvio 10) on Hoitotyön koulutuksen museosta. Kuvassa on potilas 54. sotasairaalan edessä.

Kuvio 10. 54. sotasairaalan jaossairaala B (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Tukholmankadulla sijaitsi erikoisosastot raaja- ja leukakirurgiaa varten. Näiden lisäksi Tukholmankadulla annettiin fysikaalista hoitoa, jonka lisäksi siellä sijaitsi proteesipaja. Sotasairaalassa aloitettiin myös työ- ja askarteluterapia, joka on myöhemmin muuttanut nimeään toimintaterapiaksi. Potilaiden vammojen parantuessa he alkoivat kaivata toimintaa ja tällöin mahdollistettiin järjestää työtoimintaa kuntouttavalla ajatuksella. Vuonna 1942 myytiin noin 17000 54. sotasairaalan jaossairaaloissa valmistettua leikkikalua (54. sotasairaalan toimintakertomus: 7; Honkasalo 2002: 203; Kivinen – Turunen 2014: 1, 14.)

Kaikesta huolimatta on ylipäätään poikkeuksellista, että 54. sotasairaala perustettiin. Rakentamisen katsotaan johtuvan yhteiskunnallisista asioista ja valtakunnallisesta kriisistä. Poikkeavaksi koettiin myös henkilökunnan ja potilaiden saman ikäisyys.

Potilaita siirrettiin muista Helsingissä sijainneista toimipisteistä. (Kivinen – Turunen 2014: 14.)

Oheinen kuva (kuvio 11) on otettu Tukholmankadun ja Paciuksenkadun kulmasta.

Kuvio 11. Helsingin Sairaanhoidajaopisto (Kannisto, Väinö 1942. Helsingin kaupunginmuseo)

5.2.2 Tukholmankatu 10 oppilaskotina

Ensimmäinen oppilaskoti perustettiin vuonna 1899 Suomen Sairaanhoidajataryhdistyksen toimesta. Perustamiseen johti yhdistyksen jäsenten omakohtaiset kokemukset oppilaiden pitkistä työpäivistä, tiheistä yövalvonnoista ja niiden jälkeisistä liian lyhyistä lepoajoista sekä huonosta ravitsemuksesta. Florence Nightingale korosti oppilaskodin tärkeyttä ja tarpeellisuutta sairaanhoito-oppilaiden koulutuksessa sen sosiaalisen kasvatuksellisuuden vuoksi. Oppilaskoti joutui sairaanhoito-opiston tavoin muuttamaan useita kertoja ennen kuin päätyi Tukholmankatu 10:een vuonna 1946. Oppilaskodilla oli oma johtajatar. Hän vastasi oppilaiden huolenpidosta, kurista sekä opastuksesta. Kerroksissa oli pääsääntöisesti kahden hengen huoneita ja vain muutama yhden hengen huone. Kahden hengen huoneissa molemmille oli valmiina vuoteet, joihin joku oli saattanut tuoda esimerkiksi

oman päiväpeitteen tai tyynyn. Huoneissa oli pieni komero. Saman kurssin oppilaat pyrittiin majoittamaan samaan kerrokseen. Vieraita ei saanut viedä huoneisiin, varsinkaan miehiä. (Havanto 1989: 220–221; Repo - Tankkala – Tevilin 2014: 20, 27–28.)

Oheinen kuva (kuvio 12) on sairaanhoitajaopiskelija Tukholmankatu 10 rakennuksen sisäpihalla. Kuva on otettu 1950-1960 -luvulla.

Kuvio 12. Sairaanhoitajaopiskelija Tukholmankatu 10 rakennuksen sisäpihalla (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Oppilaskodin elämään kuului tiukat säännöt ja hyvin järjestelmällinen elämä. Arkisin kotiintuloaika oli klo 23. Tämä sääntö poikkesi vain kahta vapaailtaa lukuun ottamatta, jolloin oppilaskodilla tuli olla puoleen yöhön mennessä. Kotiintuloaikojen laiminlyönnistä seurasi puhuttelu. (Repo- Tankkala – Tevilin 2014: 23.)

Vuoden 1968 jälkeen oppilailta aloitettiin perimään korvausta asumisesta sekä aterioista silloisen laki ja asetuksen voimaantulon vuoksi (Havanto 1989: 224, 226). 1970-luku toi mukanaan oppilaskodille rennompaa elämää ja tuolloin liikkuminenkin oli vapaata. Asioihin ei puututtu enää niin tiukasti. Jokaisella oppilaalla oli oma avain alaoveen.

Kotiintuloaikojen lisäksi sääntönä oli vielä tuolloin, että käyttäytymisen tuli olla hillittyä ja pukeutumisen siistiä. (Repo - Tankkala – Tevilin 2014: 23.)

Tukholmankatu 10 kaikki oppilasasunnot on vuosien mittaan muutettu opetustiloiksi koulutuksen laajennuksen myötä. Todettiin myös, että uusien opetustilojen saanti vanhaa kunnostamalla nähtiin 1970- ja 1980-luvuilla taloudellisesti edullisemmaksi ratkaisuksi. (Freese ym. 2015: 40.)

5.2.3 Tilat ja muutokset rakennuksessa

Heti rakennuksen valmistuttua se otettiin Suomen punaisen ristin käyttöön. Tällöin opisto oli vielä keskeneräinen eikä lattialle ollut vielä ehditty asettaa edes korkkimattoja. Lisäksi koululle hankittu korkkimatto oli sota-aikana luovutettu lastensairaalan lattiamateriaaliksi. Kun vuonna 1946 puolet oppilaskodista luovutettiin oppilaskoulun käyttöön, oli sairaanhoitajakoulun ja sairaalan tilat jaettu toisistaan ala-aulassa pahvisella väliseinällä. Myös toisessa kerroksessa osa luokista oli käytössä leikkaussaleina ja käytävää jakoi pahviseinä. (Havanto ym. 1989: 223.)

Suuri edistysaskel kuitenkin oli se, että oppilaita saattoi muuttaa oppilaskotiin eri puolilta kaupunkia ja he pystyivät asumaan siellä tarvittaessa koko koulutusajan. Asuminen oppilaskodissa oli aluksi ankeaa, koska lattioita peitti sementti ja lämmintä vettä ei ollut peseytymistä varten. Kellarikerroksen sauna oli alusta alkaen ahkerassa käytössä. Kellarikerroksessa sijaitsi myös oppilaiden henkilökohtaisten vaatteiden pesu-, kuivaus- ja säilytyshuoneet. Tämä koettiin suureksi eduksi. (Havanto ym. 1989: 224.)

5.3 1950-luku

Sodan päätyttyä Tukholmankatu 10 pääsi vihdoinkin toimimaan sairaanhoitajaopistona. Vuonna 1958 Helsingin sairaanhoitajaopisto muotoutui lopullisesti, sillä Helsingin sairaanhoitajakoulu ja Sairaanhoitajien jatko-opisto ja Valtion terveydenhuolto-opisto yhdistettiin saman johdon alaiseksi oppilaitokseksi. (Pohjala 1964: 9-10.)

Oheinen kuva (kuvio 13) on otettu 1950-luvulla rakennuksen ulkopuolelta.

Kuvio 13. Tukholmankatu 10 1950-luvulla (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

5.3.1 Helsingin olympialaiset vuonna 1952

Viimeinkin vuonna 1952 Helsingin sairaanhoitajaopisto pääsi toteuttamaan yhtä alkuperäisistä tarkoituksistaan. Helsingin olympialaiset pidettiin 19.7.–3.8.1952, jolloin sairaanhoitajaopisto toimi ulkomaisten naisurheilijoiden majoituspaikkana (Laitala 2012). Olympialaisten ajaksi rakennukseen laskettiin voitavan majoittaa noin 500 henkilöä (Uutisotsikot 1948). Tästä syystä oppilaiden täytyi muuttaa pois oppilaskodista olympialaisten ajaksi. (Karrakoski – Mohamed 2014: 6.)

Oheisessa kuvassa (kuvio 14) näkyy eri osallistujamaiden lippuja liehumassa lipputangossa Tukholmankatu 10:n edessä.

Kuvio 14. Helsingin olympialaiset 1952 (Olympia-kuva Oy 1952. Helsingin kaupunginmuseo).

5.3.2 Tilat ja muutokset rakennuksessa

Olympialaisia varten oppilaskodin tiloja muutettiin palvelemaan paremmin saapuneita kilpailijoita. Rakennukseen perustettiin tilapäiskeittiöitä, joihin sijoitettiin kansalaisuudet, jotka viihtyvät saman ruoan äärellä. Sairaanhoidtajaopistolla toimi myös väliaikainen sairaala, jossa hoidettiin pienet urheiluvammat ja flunssatapaukset. (Karrakoski – Mohamed 2014: 6.)

Lisäksi Tukholmaskadulla on tehty muutostöitä vuodesta 1959 asti. Ensimmäinen muutostyö tehtiin 1959, jolloin taloudenhoitajan asunto rakennettiin A-siiven maanpäälliseen kellarikerrokseen.

Oheinen kuva (kuvio 15) on F-siiven luentosalista 1950-luvulta.

Kuvio 15. F-siiven auditorio 1950-luvulla (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

5.4 1960-luku

Helsingin sairaanhoito-opiston oppilaskodissa oli 1960-luvulla 342–376 asuntoa. Suurin osa niistä oli Helsingin sairaanhoitajaoppilaiden käytössä eli 280 asuinpaikkaa. Jatko-opistolaisilla oli käytössä vaihdellen 14–90 asuinpaikkaa. Täydennysoppijaksolaisia oli voitu sijoittaa 2-12 henkilöä. Ruotsinkielisille sairaanhoitajaoppilaille oli varattu 35–56 paikkaa. Asuntolassa oli yhteensä noin 420 asuinpaikkaa. Lisäksi lisätilaksi vuokratuissa rakennuksessa Mäntytie 6:ssa oli asunto kymmenelle opiskelijalle. (Havanto ym. 1989: 224; Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1968–1969. 1969: 29–30.)

Oheinen kuva (kuvio 16) on otettu Helsingin sairaanhoito-opiston edestä vuonna 1964.

Kuvio 16. Helsingin sairaanhoitajaopisto vuotena 1964 (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

Tuohon aikaan oppilaskoti palveli myös muilta paikkakunnilta Helsingissä opintokäynneillä olevien sairaanhoitajakoulujen oppilaita tarjoamalla majoituksen. Vuosina 1960–1962 Lapin sairaanhoitajakoulusta oli kaksi kertaa 18 oppilasta vuosittain kolme kuukautta asumassa Helsingin sairaanhoitajakoulun oppilaskodissa suorittaessaan Helsingissä opintojaan. Myös ulkomaiset vieraat saivat oppilaskodista vierailunsa ajaksi huoneet, varsinkin opiskelijoiden loma-aikoina. Lukuvuonna 1963–1964 oli noin 70 ulkomaalaista vierasta majoitettuna oppilaskotiin 1-5 vuorokautta. (Havanto ym. 1989: 224.)

Lukukaudella 1966–67 Helsingin sairaanhoitajaopiston opetustoiminta oli jakautunut kahteen osastoon: sairaanhoitajakouluun ja jatko-opintojen osastoon. Opistossa oli lukuvuoden aikana opiskelijoita 983. Näistä oli sairaanhoitajakoulussa 605, jatko-opintojen osastossa 183 ja täydennysoppijaksoilla 195. Jatko-opintojen osastossa annettiin erikoiskoulutusta sairaanhoidon, terveydenhoidon ja sosiaalityön opintosuunnalla. (Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1966–1967. 1967: 3, 18.)

Kuluneena lukuvuonna 1966–1967 opistotalon oppilaskodissa ja opiston lisätiloiksi vuokratusta huoneistossa Mäntytie 6:ssa asui yhteensä 390 sairaanhoitajakoulun opiskelijaa. Nämä asuintilat riittivät kaikille asuntoa vaativille opiskelijoille. Opiston muiden käyttötilojen kuten riittävien kirjasto-, luokka-, kanslia- ja ruokatilojen puute koettiin entistäkin suurempana ongelmana. Varsinkin kirjaston riittämättömät tilat sekä lukusalien ja luokkien puute aiheuttivat monia vaikeuksia. Tilanne helpottui, kun opisto yhdessä Helsingfors svenska sjukskötersinstitutin kanssa vuokrasi Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliiton uudesta toimitalosta Virkailijain kansalaisopistolle varattuja luokkatiloja päiväkäyttöön. Ruokailua helpotti se, että opiskelijat saivat ruokailla keskussairaalan ruokasalissa. (Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1966–1967. 1967: 30.)

Lukukautena 1968–1969 Helsingin sairaanhoitajaopiston opetustoiminta lisääntyi kolmeen jaostoon: sairaanhoitaja-, erikois- ja jatkokoulutusjaostoon. Opistossa oli opetusjaostojen lisäksi kirjasto, terveydenhuolto-osasto, kanslia, talousosasto ja oppilaskoti. Lukukauden aikana opiskelijoiden kokonaismäärä oli 847, joista sairaanhoitajakoulutusjaostossa 480, erikois- ja jatkokoulutusjaostossa 184 ja täydennysoppijaksoilla 183. (Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1968–1969. 1969: 3.)

Oheisessa kuvassa (kuvio 17) on Sophie Mannerheim-sali 1960-luvun alussa.

Kuvio 17. Sophie Mannerheim -sali 1960-luvun alussa (Hoitotyön koulutuksen museon. Rehtorin huone).

5.4.1 Tilat ja muutokset rakennuksessa

1950- ja 1960-luvuilla oppilaskodin huoneet sijaitsivat A- ja B-siipien torneissa. Lisäksi Tukholmankatu 10:n kirjasto oli Helsingin sairaanhoitajaopiston ja Helsingfors svenska sjuksköterskeinstitutin yhteisessä käytössä. Syyskuusta vuonna 1968 lähtien sai entisten tilojen lisäksi käyttöönsä neljä hiljaista lukuhuonetta A-siiven neljännessä kerroksesta. (Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1968–1969. 1969: 29; Repo – Tankkala – Tevilin 2014: 19–20.)

Opintorakennuksen tiloja on luovutettu myös ulkopuolisten ryhmien käyttöön niiden ollessa vapaina. Esimerkiksi Suomen terveystieteiden yhdistyksen hallituksen kokoukset pidettiin säännöllisesti opistossa. Voimistelusalit oli keskussairaalan lentopalloryhmien käytössä määrällisesti viikossa. Helsingin Rationalisointiyhdistys r.y. järjesti havaintotutkimuskurssin opiston tiloissa maaliskuussa 1967. Helsingin seudun kesäyliopiston käytössä oli kaksi luokkahuonetta ajan 2.-14. kesäkuuta 1969. Virkailijain Kansalaisopiston käytössä oli iltaisin eräistä opiston luokkia säännöllisesti viisi kertaa viikossa. (Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1966–1967. 1967: 30; Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1968–1969. 1969: 29–30.)

Koulun perustamisesta asti sairaanhoitajaopistossa on ollut opiskelijoita varten tupakkahuoneet jokaisessa kerroksessa. Vuonna 1960 tupakkahuoneita oli jäljellä enää yksi ja se sijaitsi B5-kerroksessa. (Karrakoski – Mohamed 2014: 37.)

Vuonna 1961 tehtiin väliseinämuutoksia maanpäällisessä kellarikerroksessa. Muutaman vuoden kuluttua tästä vuonna 1964 B-siiven pohjakerroksen porrashuoneen ikkunalasit vaihdettiin rautalankalaseihin. (Freese ym. 2015: 34; Uudenmaan Läänin Lääninrakennustoimisto.)

5.5 1970-luku

Helsingin sairaanhoito-opistossa annettiin 1970-luvulla sairaanhoitajakoulutusta sairaanhoitaja-, erikoiskoulutus- ja jatko-opintojen jaostoissa. Lisäksi opistossa annettiin toimintaterapeuttikoulutusta. Täydennyskoulutusta annettiin sairaanhoitajille, terveystieteisille, terveydenhoitajille, kättilöille, ylihoitajille, lääninterveystieteisille ja lääninkättilöille. 1970-luvulla opiskelijoiden kokonaismäärä on vaihdellut 857–1130 välillä. Näistä opiskeli sairaanhoitajaosastossa 342–430, erikoiskoulutusosastossa 144–

222, jatko-opintojen jaostossa 36–72, täydennysoppijaksilla 199–334 ja toimintaterapeutti- jaostossa 12–57. Lukuvuonna 1974–1975 jaostoihin tuli mukaan myös lääkintäjaosto, jossa oli opiskelijoita 35. (Tämän kappaleen tiedot on koottu Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksista vuosilta 1970-1979.)

Lukuvuonna 1977–1978 rakennuksessa toimi pääsääntöisesti noin 60 opettajaa. Opistossa oli koulutusjaostojen lisäksi kirjasto, terveydenhuolto-, kanslia-, asuntola- ja talousosastot. Sairaala-apulaisille järjestettiin kevätkaudella 1974 työpaikkakoulutusta seuraavilta aloilta: terveellinen ravinto, kotitapaturmat, taukovoimistelu. (Tämän kappaleen tiedot on koottu Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksista vuosilta 1970-1979.)

Helsingin sairaanhoito-opiston oppilasasuntolassa oli 1970-luvulla asuntoja 170–259 opiskelijalle. Lisäksi Mäntytie 6:ssa oli asunto kymmenelle opiskelijalle. Näistä sairaanhoitaja- jaostolle oli vuokrattu 130–136 paikkaa, toimintaterapia- jaostolle 16–20 paikkaa, apuhoitaja- ja lääkäri- jaostolle 5-20 paikkaa ja täydennysoppijaksolle 15 paikkaa. Asuntolaa on vuokrattu ulkopuolisille sen ollessa vapaana. Asuntojen määrä laski lähes vuosittain, kun oppilasasuntoja muutettiin opetustiloiksi. (Tämän kappaleen tiedot on koottu Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksista vuosilta 1970-1979.)

1.2.1979 Helsingin sairaanhoito-opisto täytti 90. vuotta. Juhlatilaisuuksia oli kolmena päivänä ja ne pidettiin opistorakennuksen suojissa. Juhlien kolmantena päivänä oli "avoimien ovien päivä", jossa vieraili noin 2000 henkilöä. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1978–1979: 13).

5.5.1 Tilat

Opintorakennuksen tiloja on luovutettu myös ulkopuolisten ryhmien käyttöön niiden ollessa vapaina. Esimerkiksi Suomen terveystieteiden yhdistyksen hallituksen kokoukset pidettiin säännöllisesti opistossa. Voimistelusalit olivat keskussairaalan lentopalloryhmien käytössä määrällisesti viikossa. Helsingin seudun kesäyliopiston käytössä oli lukuvuonna 1970–1971 kahdeksan luokkahuonetta ajan 1.-24.6.1971, lukuvuonna 1971–1972 neljälle 40 osanottajan ryhmälle opetustilat ajalla 5.-16.6.1972, lukuvuonna 1973–1974 kolmelle ryhmälle kesäkuussa ja kahdelle ryhmälle elokuussa 1974 opetustilat ja lukuvuonna 1974–1975 opetustilat kesäksi 1975. Virkailijain Kansalaisopiston käytössä oli iltaisin eräitä opiston luokkia säännöllisesti kaksi-neljä kertaa viikossa. (Tämän

kappaleen tiedot on koottu Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksista vuosilta 1970-1978.)

1970-luvulla tornien oppilashuoneet olivat muuttuneet oppilasasuntolaksi. Kerroksissa oli oppilashuoneita sekä yhteinen keittiö. Koulusta on myös aiemmin löytynyt hiljainen huone, jossa sai hiljentyä rauhassa. Lukuvuotena 1970–1971 kirjastolla oli hallussaan 16 huonetta. Lukuhuoneita oli 6, ja niissä oli 50 lukupaikkaa. (Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1970–1971. 1971: 60; Repo – Tankkala – Tevilin 2014: 19–20.)

Oheisessa kuvassa (kuvio 18) on opiskelija hiljentymässä rakennuksen hiljaisessa huoneessa. Kuva on Hoitotyön koulutuksen museosta.

Kuvio 18. Hiljainen huone opiskelijoille (Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone).

5.5.2 Muutokset rakennuksessa

Lukukauden 1970–1971 aikana tehtiin rakennuskorjaus- ja huoltotöitä yhteistyössä Uudenmaan piirirakennustoimiston kanssa. Opistolle saatiin lisää opetustiloja muuttamalla oppilasasuinhuoneita luokiksi. Lisäksi entisiä luokkia yhdistettiin

suuremmiksi luokiksi, jolloin näihin saatiin asennettua ilmastointilaitteet. Vuonna 1971 tilajärjestelyihin tehtiin muutoksia A- ja C-siiven kellarikerroksessa. (Freese ym. 2015: 34; Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1970–1971. 1971: 60; Pekka Linkola, PL-toimistot Ky.)

Vuonna 1974 tilojen käyttötarkoituksiin tehtiin muutoksia A-siiven 6. kerroksessa, kun opistorakennuksen asuntolakerroksen muuttamista luokka- ja opetustiloiksi jatkettiin. Rakennuksen kellarikerroksesta saatiin toimintaterapeutti- ja puu- ja metallityöluokkia yhteensä 66,5 m². Kuulontutkijakoulutusta varten kunnostettiin entisen asuntolan 6. kerroksesta kolme luokkaa kuulotutkimus- ja opetusluokiksi. (Freese ym. 2015: 34; Helsingin sairaanhoito-opisto lukuvuosi 1974–1975: 52–53; Pekka Linkola, PL-toimistot Ky.)

Tukholmankadun rakennuksessa tehtiin useita muutoksia myös vuonna 1979. Tällöin A-siiven kellarikerrokseen tehtiin pesutilojen käyttötarkoituksen muutoksia ja A-siiven pohjoispäätyyn rakennettiin sauna. Uusi lisäsiipi rakennettiin D-siipeen, joka sisällytti hissien ja portaikon. C-siipeen tehtiin tila- sekä käyttötarkoituksellisia muutoksia 1. kerroksessa ja A-siiven 2. kerroksessa. Tällöin uusittiin myös 1. kerroksen itäjulkisivun ikkunoita. (Freese ym. 2015: 34; Pekka Linkola, PL-toimistot Ky.)

5.6 1980-luku

1980-luvulla Helsingin sairaanhoitajaopisto laajeni kuuteen opetusjaostoon, joissa oli yhteensä 1241–1877 opiskelijaa. Näistä 517–738 henkilöä valmistuivat. Opetusjaostoja olivat Helsingin, Hyvinkään, Lohjan, Vantaan, täydennyskoulutuksen ja opiskelijavalintojen opetusjaostot. 1980-luvulla opisto järjesti useita erilaisia koulutuksia ja tapahtumia. Lukukaudella 1981–1982 Ammattikasvatushallitus järjesti yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin keskustoimiston kanssa ensiavun kurssin sairaanhoitajapohjaisille sairaanhoidon opettajille. Tämän lisäksi järjestettiin esim. Sairanhoidon Tutkimuslaitoksen kanssa terveyden ja sairaanhoidon/hoitotyön filosofian iltakursseja sekä syys- että kevätlukukaudella 1981–1982. Lukukaudella 1982–1983 Ammattikasvatushallitus järjesti opistossa 16.12.1982 täydennyskoulutuspäivän erikoiskoulutus- ja jatko-opintojen jaostojen jaostonjohtajille. Tämän lisäksi Kansainvälisyyskasvatustyöryhmän toimesta oppilaitos osallistui SPR:n nälkätalven kampanjaan 25.11.1982. (Tämän kappaleen tiedot on koottu Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksista vuosilta 1979-1990.)

Lukuvuonna 1984–1985 Lohjan sivuosasto erosi Helsingin sairaanhoito-opistosta toimien vuoden 1985 alusta lukien itsenäisesti kunnallisena oppilaitoksena (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1984–1985. 1985: 1-2).

Opiskelijoiden asuntolassa oli 1980-luvulla vaihdellen käytössä 168–185 vuodepaikkaa. Suurin osa asunnoista oli kahden hengen huoneita. Näistä oli sairaanhoitajajaoston opiskelijoilla käytössä 76–134 paikkaa, toimintaterapeutti- ja sairaanhoitajajaoston opiskelijoilla 15–29 paikkaa, apuhoitaja-lääkintävustajajaoston opiskelijoilla 20–50 paikkaa, erikoiskoulutus- ja jatko-opintojen jaoston opiskelijoilla 0-15 paikkaa, täydennyskurssilaisia 0-12 paikkaa ja koulujaoston opiskelijoilla 0-66 paikkaa. Lukukausina 1981–1982 ja 1982–1983 asuntolan koko asukasmäärästä miesopiskelijoita oli 11. Opiskelijat hoitivat itse huoneidensa siivouksen, yhteiset tilat siivottiin opiston puolesta. Lukuvuonna 1981–1982 opiston 173 vuodepaikasta kuusi paikkaa oli remontissa. Lukuvuonna 1982–1983 asuntolan 173 paikasta 13 paikkaa oli remontissa. Lukuvuonna 1984–1985 kaikille halukkaille ei pystytty järjestämään asuntoa opiston tiloissa. Asumisoikeus peruskoulutuksessa olevilla opiskelijoilla on yksi vuosi. Vuoden 1986 alusta oli asuminen opiskelija-asunnossa maksutonta. Henkilökuntaan kuuluvien käytössä oli asuntosiivessä 14–18 huoneistoa, sen lisäksi oli opiston puolella neljä pientä yksiötä henkilökunnalle varattu. (Tämän kappaleen tiedot on koottu Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksista vuosilta 1979-1990.)

5.6.1 Tilat

1980-luvun keskiasteen koulu-uudistus toi mukanaan laboratorio-opetuksen, mikä merkitsi uudenlaisten opetustilojen tarvetta (Freese ym. 2015: 40). Opistorakennuksen tiloja ja luokahuoneita luovutettiin myös ulkopuolisten ryhmien käyttöön kokouksien ja luentojen pitämistä varten, kun ne olivat vapaina (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1979–1980. 1980: 46; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1984–1985. 1985: 64).

Helsingin sairaanhoito-opiston ylioppilaskunta sai vuonna 1984 kirjeen, jossa sitä kehoitettiin ottamaan tupakkahuoneet pois käytöstä. Tämän jälkeen opiskelijoiden tupakointi on tapahtunut rakennuksen ulkopuolella. (Karrakoski – Mohamed 2014: 37.)

5.6.2 Muutokset rakennuksessa

1980-luvulla muutoksia tehtiin erityisesti A- ja B-portaikoissa, jolloin niiden kautta syntyi mahdollisuus kulkea kellarikerrokseen (Freese ym. 2015: 34; Uudenmaan Piirirakennustoimisto). Vuoden 1980 alussa valmistui B2-kerroksen muutostyö opetuskäyttöön. Kerroksesta saatiin muokattua välttämätöntä opetustilaa, esimerkiksi studioluokka sekä opettajien ja jatko-opintojen jaoston opiskelijoiden käyttöön tarkoitetut oppimateriaalin valmistamishuoneet. (Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomus 1979–1980. 1980: 3-4.)

Uusien keittiöiden ja ruokasalin tilojen suunnittelua jatkettiin koko lukuvuosi 1979–1980 ja muutostyö oli tarkoitus aloittaa ennen vuoden 1980 loppua (Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomus 1979–1980. 1980: 4). Uuden keittiön ja ruokasalin muutostyö A2-kerrokseen jatkui koko lukuvuoden 1982–1983 ja se eteni viimeistelyvaiheeseen. Suurten korjaustöiden takia jouduttiin toimimaan erittäin hankalissa ja puutteellisissa tiloissa, muun muassa ruokala ja voimistelusalit olivat koko kevätlukukauden ja osittain myös syyslukukauden poissa käytöstä. Uudenmaan piirirakennustoimisto suoritti opiston suuret peruskorjaustyöt. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1982–1983. 1983: 2-3, 57–58.)

Ikkunoiden uusimistyö alkoi syyskuussa 1982 ja opiston ylimpiin kerroksiin vaihdettiin 262 ikkunaa puitteineen, muun muassa kaikkien asuntokerrosten ikkunat. Opistorakennuksen ulkorappauksen korjaustyö valmistui syksyllä 1982. Opiston A-siiven molempien hissien uusimistyö alkoi tammikuussa 1983 ja päättyi toukokuussa samana vuonna. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1982–1983. 1983: 2-3, 58.)

Lukuvuoden 1983–1984 alussa käyttöön pääsi uusittu ruokasali ja keittiö. Tilat osoittautuivat hyvin suunnitelluiksi ja saivat käyttäjien varauksettoman kiitoksen. Ikkunoiden vaihtoa uusiin jatkettiin pitkin lukuvuotta, sisääntuloaula saneerattiin, samoin entinen ruokasali ja keittiö muutettiin harjoitusluokiksi. Pohjakerrokseen valmistui uusi harjoitusluokka, toimintaterapeutti- jaostolle harjoituskeittiö sekä huone luento-opettajia varten. 5.9.1984 alkaen kaikki opiskelijat ja henkilökunta ovat voineet ruokailla opiston uusitussa ruokalassa. Opistorakennuksen ikkunoita uusittiin kuluneen lukuvuoden 1983–1984 aikana luokka-, kanslia- ja kirjastokerroksissa yhteensä 250 kpl. 1984 tehtiin lisää muutoksia kellarikerroksessa: pesu- ja varastotiloja muutettiin luokahuoneiksi, joiden lisäksi tehtiin pieniä muutoksia asuinhuoneisiin (Freese ym. 2015: 34; Helsingin

sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1983–1984. 1984: 2, 56; Uudenmaan Piirirakennustoimisto.)

Lukuvuonna 1984–1985 opistossa suoritettiin vain pienehköjä korjauksia. Museon, ATK-luokan ja kielistudion suunnittelu aloitettiin lukuvuoden aikana. Vuonna 1986 korjattiin koneita ja kalustoja sekä huolehdittiin rakennuksen kunnossapidosta (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1984–1985. 1985: 1-2; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1986–1987. 1987: 31–32).

5.7 1990-luku

1990-luvulla Helsingin sairaanhoito-opistossa on opiskellut 1275–1540 opiskelijaa ja heistä tutkinnon suoritti 436–473. Henkilökuntaa oli yhteensä noin 156. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1990–1991. 1991: 1; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1991–1992. 1992: 2-3; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1992–1993. 1993: 1-3; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1994. 1995: 3, 5; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1996. 1997: 2.)

Opiskelijoiden asuntolassa on ollut 1990-luvulla käytössä 132–170 vuodepaikkaa. Lisäksi opiston henkilökunnalle oli varattu 18 työsuhdeasuntoa. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1990–1991. 1991: 46; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1991–1992. 1992: 2-3, 36.)

Merkittävä hetki 1990-luvulla oli vuosi 1995, kun valtioneuvoston päätöksellä Helsingin sairaanhoito-opisto siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen. Se oli hallinnollisesti mittava muutos. Vuonna 1996 Helsingin sairaanhoito-opisto osallistui Helsingin kaupungin ammattikorkeakoulukokeiluun, johon liittyi mukaan myös kymmenen muuta korkeakoulua. Helsingin ammattikorkeakoulu sai toimiluvan ja opetusministeriön päätöksen vakinaistamisesta vuonna 1999 ja Helsingin sairaanhoito-opisto liittyi pysyväksi osaksi Helsingin ammattikorkeakoulua. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1995. 1996: 1; Metropolia Ammattikorkeakoulun tarina 2017.)

5.7.1 Tilat ja muutokset rakennuksessa

1990-luvulla ongelmaksi nousi se, etteivät Tukholmankatu 10:n tilat riittäneet kasvavan opiskelijamäärän opettamiseen. Lukukautena 1991–1992 Helsingin sairaanhoito-opisto

saikin Kotkankatu 1:ssä olevia valtion tiloja 1060m² käyttöönsä. Oppilaitoksessa jatkettiin myös muutos- ja saneeraustöitä uusien opetus- ja toimitilojen saamiseksi. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1991–1992. 1992: 2-3, 36.)

Lukukautena 1992–1993 saatiin päätökseen B2-, B3- ja B6-kerrosten saneeraukset. Sairaanhoitajaosaston opettajat saivat kauan kaivatut uudet toimitilat käyttöönsä, kuten uudet harjoitusluokat, leikkaussali ja teholuokat sekä lastenhoidon luokat. Seuraavana saneerauskohteena olivat suunnitelmissa kerrokset B4, B5, B7 ja B8. Saneerauksen tavoitteena oli poistaa opiskelijoiden asuntoja ja tilalle saada moderneja luokkatiloja sekä henkilökunnan työtiloja. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1992–1993. 1993: 1-3.)

Syyslukukauden 1993–1994 aikana vietiin päätökseen noin 500:n ikkunan uusimistyö (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus syyslukukaudelta 1993. 1994: 1-2). Vuoden 1994 aikana oppilaitoksen fyysistä ympäristöä kohennettiin; ikkunoiden uusimistyö saatettiin päätökseen, museon tiloja saneerattiin ja luokkatilojen kalusteita uusittiin. Opiskelija-asuntokerros saneerattiin ja kalustettiin uudelleen lähinnä ulkomaalaisten vaihto-opiskelijoiden käyttöön. Samoin saneerattiin vierasyksiöt. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1994. 1995: 3, 5.)

Toimikautena 1995 museotiloja laajennettiin ja museokokoelmia lisättiin ja täydennettiin. Kesän 1995 aikana museon laajennusosan huoneet maalattiin ja tapetoitiin 1940–1950 lukujen kuosien mukaisesti. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1995. 1996: 43.)

Vuoden 1996 aikana kiinteistössä toteutettiin useita rakennushankkeita. Opiston A-siiven 7. kerroksessa sijaitsevan opiskelija-asuntolan perusparannus valmistui kesällä, samoin Mannerheim-salin, keittiön, luokkienjakotilat C1-kerroksessa ja kiinteistön raja-aita. Syksyllä käynnistyi B-siiven 7. ja 8. kerroksen perusparannus, joka valmistui maaliskuussa 1997. Rakennushankkeen avulla entiset opiskelija-asuntolat muutettiin työhuone- ja toimistotiloiksi. Kyseiseen hankkeeseen liittyen uusittiin koko B-siiven vesi- ja viemäriputkistot sekä ilmastointi. Syyslukukauden kuluessa C-kellarikerroksessa sijaitsevien opiskelijoiden pukuhuonetiloja ajanmukaistettiin vuosikorjauksena. Syyslukukaudella valmistui myös alustava, koko rakennusta käsittävä perusparannussuunnitelma käsittäen rakennussuunnitelmat vuosille 1997–2002. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1996. 1997: 29, 47.)

Vuonna 1996 tehtyä perusparannussuunnitelmaa, vietiin aina vuoteen 2004 saakka. Merkittävimpiä hankkeita olivat B8- ja B7-kerrosten saneeraus tyhjillään olleista entisistä asuntolahuoneista hallinnon, taloustoimiston ja opettajien työtiloiksi sekä B5- ja B4-kerrosten saneeraus luokkatiloiksi. Nykyaikaiset opetustilat saatiin sairaanhoidon laboraatio-opetusta sekä terveydenhoidon, biotieteiden ja psykiatrisen sairaanhoidon ja polikliinisen sairaanhoidon-opetusta varten. Nämä luokat tulivat käyttöön vuoden 1998 alkupuolella ja ne helpottivat tilanahtautta, josta opisto oli kärsinyt jo vuosia. Samaan aikaan rakennettiin ilmanvaihtokonehuone kattotasanteelle. Lisäksi rakennus sai kaksi omaa jätekatosta. Vuonna 1998 kirjastoa laajennettiin ja rakennettiin sisäänkäyntikatos sekä uusi ilmanvaihtokonehuone F-siipeen. Oppilaitoksen kiinteistön siivous-, vahtimestari- ja kuljetuspalveluista sekä pienimuotoisista korjaus- ja kunnostustehtävistä huolehtivat Opetusviraston Palvelukeskuksen kouluhuoltajat ja –isännät. (Freese ym. 2015: 34; Arkkitehtitoimisto Leena Yli-Lonttinen Ky.; Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1997. 1998: 3, 30.)

Vuoden 1997 aikana kiinteistössä jatkettiin edellisenä vuonna aloitettua perusparannustyötä ja toteutettiin useita muita rakennushankkeita. Kiinteistön ilmastointia uudistettiin ja korjattiin. Oppilaitoksen 1930- ja 1940-lukujen vaiheessa rakennettua putkistoa saneerattiin kahtena eri urakkana, kesällä 1997 ja syksystä 1997 jatkuen helmikuuhun 1998. Perusparannus jatkui kirjaston suunnittelutyönä tavoitteena aloittaa kyseiset rakennustyöt syksyllä 1998. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1997. 1998: 30.)

Hoitotyön koulutuksen museota, joka sijaitsee oppilaitoksen B-siivessä entisen potilasosaston Terhon tiloissa, laajennettiin kahdella museohuoneella, jotka toimintavuoden 1997 aikana remontoitiin oppilasasuntolan huoneeksi ja opettajan kansliaksi. Niiden sisustus suunniteltiin vastaamaan 1950-lukua. Sisustaminen jatkui edelleen vuonna 1998. Toimintavuoden aikana tutkittiin ja kartoitettiin oppilaitoksen varastot ja remontoitavat tilat ja niissä oleva materiaali. Samalla koottiin siellä oleva museoitava aineisto puhdistettavaksi tai korjattavaksi ennen museon tiloihin siirtämistä. (Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1997. 1998: 54.)

5.8 2000- ja 2010-luku

Vuonna 2001 oppilaitoksen nimi vaihtui Helsingin ammattikorkeakoulusta Stadiaksi. 31.1.2007 Helsingin, Espoon ja Kauniaisten kaupunki sekä Kirkkonummen kunta perustivat Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n, joka toimii Metropolia Ammattikorkeakoulun ylläpitäjänä. Toimilupahakemus Metropolia Ammattikorkeakoululle jätettiin opetusministeriölle 7.2.2007 ja valtioneuvosto myönsi luvan 15.3.2007. Metropolia Ammattikorkeakoulun toiminta alkoi 1.8.2008. (Metropolia Ammattikorkeakoulun tarina 2017.)

Oheisessa kuvassa (kuvio 19) on Tukholmankatu 10 rakennuksen pääovi nykypäivänä.

Kuvio 19. Rakennuksen pääovi nykypäivänä (Julia Liimatta 2017).

Metropolian opiskelijoiden ja henkilökunnan yhteistyönä toteutettiin Yhteisöllinen oppimisympäristö -projekti vuosien 2009–2010 aikana. Projektin tavoitteena oli edistää opiskelijoiden hyvinvointia. Projektin pohjalta syntyi Megorat eli Metropolian agorat. Megoroissa voi viettää aikaa, työskennellä ja kohdata muita opiskelijoita. Megorat ovat

yksinomaan suunniteltu vapaa-ajan viettämistä varten. Tukholmankadulla Megoroita on kolme kappaletta. (Metropolia 2011.)

5.8.1 Tilat ja muutokset rakennuksessa

2000- luku on ollut enimmäkseen parannustöiden aikaa. Heti vuonna 2001 tehtiin C-siiven 1., 2. ja 3. kerroksien perusparannuksia, entisöintitöitä aulassa ja opetus- ja salitiloissa sekä F- siiven 1. kerroksen auditorion perusparannus ja entisöintitöitä. (Freese ym. 2015: 34; Arkkitehtitoimisto Leena Yli-Lonttinen Ky.)

Vuoden kuluttua tästä tehtiin A-siiven 2. kerroksen ruokasalin perusparannus, 4. kerroksen perusparannus luokka- ja ATK-tiloiksi. Lisäksi B-siivessä tehtiin perusparannus erikoisluokkatiloiksi esimerkiksi leikkaussaliksi ja lastenhoidon harjoitusluokaksi. 5. ja 6. kerroksissa tehtiin parannustöitä lähinnä atk-, kieli-, ja kuvaamataidon tiloissa vuonna 2003. Vesikattojen perusparannus sekä julkisivujen rappaus ja maalaus tehtiin vuonna 2004. Vuonna 2005 viimeisimpänä Arkkitehtitoimisto Leena Yli-Lonttinen Ky tiedossa oleva perusparannustyö on tehty B-siiven 1. kerrokseen jolloin sairaanhoidon museotiloja korjailtiin ja C-siiven kellarin väestönsuojatiloja perusparanneltiin. (Freese ym. 2015: 34; Arkkitehtitoimisto Leena Yli-Lonttinen Ky.)

Oheinen kuva (kuvio 20) on Tukholmankatu 10 rakennus ulkoa.

Kuvio 20. Tukholmankatu 10 rakennus ulkoa nykypäivänä (Julia Liimatta 2017).

Tukholmankatu 10 rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä kumimattoja muun muassa pääportaikoissa A ja B alatasanteilla. Rakennuksen muissa osissa matot on vaihdettu nykyaikaisiin linoleumeihin, joissa on huomioitu alkuperäinen värimaailma ja jäsentely. Portaikkojen mosaiikkibetonipinnat ovat alkuperäiset ja hyvässä kunnossa. Puiset pinnat löytyvät lähinnä ovista, vetimistä sekä käsijohteista ja ne ovat pysyneet erinomaisessa kunnossa. Teräsosat ovat kokonaan peittomaalattuja. (Freese ym. 2015: 84.)

Kiinteistössä ulko-ovet ovat todennäköisesti alkuperäiset ja ne ovat teräsrakenteisia. Ovien vetimet ovat alkuperäisiä. Rakennuksen sisällä olevat ovet ovat teräs- että puuvia. Alkuperäiset lasiseinät ovat säilyneet kaikissa pääportaikoissa. Ikkunoiden mekanismit ja yksityiskohdat ovat alkuperäisiä. Kiinteistössä alkuperäisin oleva koneellinen poistoilma on vaihdettu koneelliseen ilmanvaihtoon. Talo lämpiää yhä vesikiertoisten pattereiden avulla. (Freese ym. 2015: 85-86.)

Oheinen kuva (kuvio 21) on otettu Tukholmankatu 10 rakennuksen edestä.

Kuvio 21. Tukholmankatu 10 rakennus edestä (Julia Liimatta 2017).

5.9 Tulevaisuuden näkymät

Metropolia aikoo keskittää oppilaitoksensa neljään kampukseen. Tällä hetkellä Myllypuroon on rakentumassa uusi kampus ja sen on määrä valmistua kahdessa vaiheessa. Ensimmäisen vaiheen on tarkoitus valmistua heinäkuussa 2018 ja toisen vaiheen elokuussa 2019. Kampuksen valmistuttua terveystieteiden ja hoitoalan opetus siirtyy kokonaan pois Tukholmankadulta. (Myllypuron uusi kampus 2017.)

Tukholmankatu 10 rakennus on jo myyty uudelle omistajalle (Päätökset 2017). Uuden omistajan tehtäväksi jää suunnitella uusi käyttötarkoitus rakennukselle. Tukholmankatu 10 rakennuksen tulevaisuus on vielä auki tätä opinnäytetyötä kirjoittaessa. Rakennuksen suojeltavuuden takia rakennuksen ulkomuoto tulee kuitenkin pysymään samanlaisena kuin se on nyt.

6 Pääkohdat Tukholmankatu 10 historiasta

Ennen Tukholmankatu 10 rakennusta, sairaanhoitajatarkkous oli jakautunut useaan eri toimipisteeseen. Silloin se toimi Stenbäckinkatu 21:ssä ja Kasarmikatu 12:ssa. Tuli yhä tarpeellisemmaksi yhdistää kahden eri oppilaitoksen toiminnat ja saada ne samaan rakennukseen. Sen ajan taloustilanne oli kuitenkin huono ja varojen kasaan saaminen haastavaa. Sairaanhoitajakoulun johtajattaret Aino Durchman ja Tyyne Luoma sekä lehtori Irja Pohjola päättivät käyttää hyödykseen tulevia Helsingin olympialaisia. He päättivät käydä silloisen sisäasiainministerin Urho Kekkosen luona kertomassa oppilaitoksen tarpeellisyydestä. He korostivat rakennuksen mahdollisuutta palvella urheilijoiden majapaikkana olympialaisten aikana. Päätös uuden oppilaitoksen rakentamisesta tuli varsin nopeasti.

Rakennus valmistui 29. helmikuuta vuonna 1940 sairaanhoitajarkouluksi. Sen oli määrä toimia vuoden 1940 Helsingin olympialaisissa naisurheilijoiden majapaikkana. Talvisodan loputtua vuonna 1940 ja Jatkosodan alettua vuonna 1941 Helsingin olympialaiset jouduttiin siirtämään ja rakennus jouduttiin ottamaan Suomen Punaisen ristin haltuun sotainvalidisairaalaksi. Invalidisairaala lakkautettiin ja sen tilalle perustettiin 54. sotasairaalan jaossairaala B 18. kesäkuuta vuonna 1941. Sairaalan alkuperäinen paikkaluku oli 365 paikkaa, mutta se korotettiin myöhemmin 600 paikaksi. Rakennuksessa sijaitsi erikoisosastot raaja- ja leukakirurgiaa varten. Sairaalalla oli myös

viisi leikkauspöytä, mutta henkilökunta oli kuitenkin riittämätöntä, jotta kaikilla leikkauspöydillä olisi voinut yhtäaikaisesti leikata. Sotasairaalan se toimi vuoteen 1947 asti. Vuonna 1946 puolet rakennuksesta pääsi sairaanhoitajatakoulun käyttöön. Tilat olivat ankeat ja ne olivat jaettu sotasairaalaan pahvisella väliseinällä. Sotasairaalan lakkautumisen jälkeen rakennus pääsi toimimaan täyspäiväisenä sairaanhoitajatakouluna.

Olympialaiset tulivat vihdoinkin Helsinkiin 19.7.–3.8.1952 ja Tukholmankatu 10 rakennus oli oiva paikka naisurheilijoiden majoittamiseen. Rakennukseen perustettiin tilapäiskeittiötä, joihin sijoitettiin kansalaisuudet, jotka viihtyivät saman ruoan äärellä. Sairaanhoitajaopistolla toimi myös väliaikainen sairaala, jossa hoidettiin pienet urheiluvammat ja flunssatapaukset. Tukholmankatu 10:ssä majoitettiin noin 500 naisurheilijaa olympialaisten aikana.

Sairaanhoitajakouluna Tukholmankatu 10 on toiminut vuodesta 1946 aina nykypäivään asti. Rakennuksen historian alkupuolella rakennuksessa toimi myös oppilaskoti, jossa oli opiskelijoille tarkoitettuja asuntoja. Suuri edistysaskel oppilaskodissa oli se, että oppilaita saattoi muuttaa oppilaskotiin eri puolilta kaupunkia ja he pystyivät asumaan siellä tarvittaessa koko koulutusajan. Oppilaskodissa oli pääsääntöisesti kahden hengen huoneita ja vain muutama yhden hengen huone. Kahden hengen huoneissa molemmille oli valmiina vuoteet, joihin oli saattanut tuoda oman päiväpeitteen tai tyynyn. Huoneissa oli myös pieni komero. Saman kurssin oppilaat pyrittiin majoittamaan samaan kerrokseen. Vieraita ei saanut viedä huoneisiin, varsinkaan miehiä. Kaikki oppilasasunnot on vuosien mittaan muutettu opetustiloiksi koulutuksen laajentumisen myötä.

Hoitotyön koulutuksen museo on toiminut Metropolia Ammattikorkeakoulun tiloissa vuodesta 1980. Museo sai alun perin ajatuksen Helsingin sairaanhoito-opiston hoitotyön koulutuksen 90-vuotisjuhlasta vuonna 1979. Alun perin Hoitotyön koulutuksen museolla oli käytössään yksi huone terveydenhuolto-osaston eli niin sanotun Terhon tiloissa. Museo on rakentunut nykyisiin mittoihinsa pala palalta nykypäivään asti. Remontin myötä vuonna 2005 koko B-siiven ensimmäinen kerros saatiin museon käyttöön. Rakennuksessa toimiva museo on alan vanhinta henkilö- ja aineistohistoriaa esittelevä museo. Museossa on muun muassa esillä entisten opettajien ja oppilaiden omaisuutta liittyen oppilaitoksen elämään tai heidän aikaansa liittynyttä aineistoa. Museoon on rakennettu huoneita muistuttamaan oppilaskodin alkuvaiheen elämästä ja esimerkiksi silloin toimineesta rehtorin huoneesta. Huoneessa on esillä sen ajan kalusteita ja

aineistoa. Museon yhtenä tehtävistä on valaista vierailijoille, miten aiemmat hoito- ja terveysalan saavutukset pohjautuvat menneiden sukupolvien ajattelutyöhön.

Nykyisin Tukholmankatu 10 rakennuksessa Metropolia Ammattikorkeakoulu kouluttaa ensihoitaja-, kätilö-, terveydenhoitaja-, ja sairaanhoitajaopiskelijoita. Aiemmin Tukholmankatu 10 rakennuksen omisti Suomen valtio, nykyisin Helsingin kaupunki.

7 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössämme olemme käyttäneet Hoitotyön koulutuksen museolta löydettyä materiaalia sekä käyttämämme muu materiaali on suurimmaksi osaksi Tukholmankatu 10 kirjastosta peräisin. Muihin samankaltaisiin opinnäytetöihin kerätyn materiaalin suhteen luotamme, että aikoinaan tehnyt haastattelut ja tiedonhaku on tehty luotettavasti. Olemme tarkastaneet kirjoittaessamme toistemme tekstit ja varmistaneet lähteet oikeiksi. Luotettavuutta lisää hyvin merkityt lähteet, joten työhömmme koottu tieto on helposti löydettävissä myöhemmin. Olemme myös pyrkineet käyttämään alkuperäislähteitä, mitkä lisäävät luotettavuutta.

Olemme käyneet säännöllisissä ohjaustapaamisissa ohjaajamme Marita Räsäsen luona. Lisäksi olemme tehneet Hoitotyön koulutuksen museon kanssa sopimuksen opinnäytetyön tekemisestä. Olemme myös näyttäneet opinnäytetyötämme Hoitotyön koulutuksen museon asiantuntija Eero Salmiolla, mikä lisää työmme luotettavuutta. Eero Salmio on myös antanut mielipiteensä työstämme. Olemme myös pyytäneet luvan Eero Salmiolta hänen nimensä käyttämiseen tässä työssä.

Riippuen ajanjaksosta, rakennusta on kutsuttu eri nimillä, kuten sairaanhoitajatarkoulu, sairaanhoitajataropisto, sairaanhoitajakoulu, sairaanhoitajaopisto ja sairaanhoito-opisto. Luotettavuutta lisätäksemme olemme käyttäneet aina sitä nimitystä, mitä sillä ajanjaksolla on käytetty. Luotettavuuteen vaikutti ajoittain se, että aineistoista löytyi ristiriitaista tietoa esimerkiksi päivämäärien suhteen. Tarkistimme ristiriitaiset tiedot aina alkuperäislähteestä. Esimerkiksi sairaanhoito-opiston vihkiäispäivästä oli ristiriitaisia tietoja, toisessa lähteessä vihkiäisvuodeksi oli merkattu 1946 ja toisessa 1948. Alkuperäislähteessä vuosilukuna oli 1948.

Olemme käyneet aiemmissa opinnoissamme Tutkimus- ja kehitystyön menetelmät opintojakson, jossa meille on opetettu tutkimusetiikan perusteet ja luotu perusta eettisesti hyvälle tutkimukselle. Opinnäytetyömme kirjoittaessa olemme hakeneet tarvittaessa neuvoja ja ottaneet vastaan ohjausta. Olemme noudattaneet tieteellisen tutkimuksen etiikkaa. Tutkimusta tehdessä on tehty tietty rajausta ja arvovalinta, jonka aikana on sitouduttu tietyn ammattikunnan rajoihin. Luotettavuuden ja eettisyyden pohjana pidämme omaa rehellisyyttämme ja sisäistä etiikkaamme hyvin tärkeänä työtä tehdessä. Olemme ottaneet opinnäytetyössämme huomioon, ettemme loukkaa ketään tutkimuksellamme. Tutkimuksen hyötyä ja haittaa on vertailtava keskenään ja tutkimusta tehdessä on hyödyn oltava suurempi kuin haitan. (Paunonen - Vehviläinen - Julkunen 1997: 27–28.)

Opinnäytetyössämme käytetyt kuvat ovat otettuja joko Hoitotyön koulutuksen museosta tai kansallisarkistosta, mikä lisää niiden luotettavuutta, että kuvat on otettu juuri niinä vuosikymmeninä kuin niissä sanotaan. Olemme merkinneet kuvien lähteet tarkasti työhömmme. Olemme pyytäneet luvat kuvien käyttämiseen ja käyttäneet sellaisia kuvia, mitä saa käyttää vapaasti.

8 Pohdinta ja johtopäätökset

Tavoitteenamme oli tuottaa yhtenäinen ja mielenkiintoinen kokonaisuus Tukholmankatu 10 historiasta ja näin lisätä Hoitotyön koulutuksen museon näkyvyyttä. Kokosimme erittäin monipuolisesti ja joitakin asioita yksityiskohtaisesti yhtenäiseen pakettiin. Työ on myös käyttökelpoinen. Opinnäytetyötä kirjoittaessamme selvitimme Tukholmankatu 10 historian tärkeimmät vaiheet, joita ovat olleet toimiminen 54. sotasairaalaan vuosien 1940–1947 välisenä aikana, sairaanhoito-opistona vuodesta 1946 asti ja naisten kisakylänä Helsingin olympialaisissa vuonna 1952. Rakennus on ollut merkityksellinen sekä Suomen että sairaanhoitajaopiskelijoiden historian kannalta.

Tukholmankadun rakennus oli sota-aikaan hyvin tärkeä, sillä rakennuksessa oli 550 hoitopaikkaa. Tukholmankatu 10 sijaitsi erikoisosastot raaja- ja leukakirurgiaa varten ja sen lisäksi sotasairaalaan kyettiin antamaan fysikaalista hoitoa. Rakennuksessa sijaitsi myös tuolloin proteesipaja. Tukholmankatu 10 oli merkittävä sotilaiden hoito- ja kuntoutuspaikkana. On hienoa lukea, kuinka sairaanhoitajakoulusta muuntui sotasairaala, sillä täällä oli puitteet sairaalana toimimiseen. (54. sotasairaalan toimintakertomus: 2, 4–7; Honkasalo 2002: 203; Kivinen – Turunen 2014: 1, 14.)

Sairaanhoitajakoulutus joutui siirtymään useamman kerran ennen kuin päätyi lopullisesti Tukholmankatu 10 tiloihin. Tukholmankadun rakennus on pitänyt hienosti huolta opiskelijoistaan vuosien aikana. Oppilaskodin saaminen omaan koulurakennukseen oli iso muutos. Oppilaskoti mahdollisti, että oppilaat voivat muuttaa kauempaakin opiskelemaan hoitoalaa Tukholmankadulle. Oppilaskodilla oli myöskin suuri merkitys tuolloin. Sillä oli sosiaalinen ja kasvattava merkitys sairaanhoitajien koulutuksessa. Oppilaskoti myöskin mahdollisti oppilaiden kokonaisvaltaisen kunnossapidon. Vaikkakin nykyisin Tukholmankatu 10 rakennuksessa ei ole enää asuntoja, oppilailta on edelleen käytössä monia palveluita. Ruokalasta on ollut mahdollisuus vuosien ajan saada opiskelijahintaan lounasta, jonka lisäksi rakennuksessa on opiskelijoiden käytössä terveydenhuoltopalvelut ja oma hoitotyön kirjasto. Lisäksi rakennuksessa on opiskelijoiden käytössä kuntosali ja pukuhuoneet suihkuineen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia taukojen ajan on katsottu tukevan ylläpitämällä Megoroja, jossa opiskelija voi halutessaan levähtää oppituntien välissä.

Opinnäytetyössämme suurin painotus sijoittuu 1940-luvulta 1980-lukuun, sillä 1990-luvusta ja 2000-luvun puolelta löytyi heikosti rakennukseen liittyviä lähteitä. Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomuksetkin loppuivat 1990-luvun loppuun. Halusimme kuitenkin tuoda esille myös vähäisimmät asiat mitä löysimme 2000-luvun puolelta, jotta työ ei jäisi puutteelliseksi. Tietyistä aikakausista ei myöskään löytynyt valokuvia.

Historiaan perehtyminen ja oma kiinnostuksemme historiaa kohtaan lisäsi mielenkiintoa opinnäytetyötä kohtaan. Oli hieno huomata, kuinka tärkeää on tuntee ja tietää ne juuret, mistä tämä rakennus on alun perin lähtöisin. Tukholmankatu 10 historian tapahtumat ja siitä lukemamme tieto olivat mielenkiintoisia ja se teetätti ajoittain hankaluuksia, jotta työhön päätyisi vain opinnäytetyötä koskeva olennainen tieto. Lisäksi on hieno huomata, että rakennus on toiminut pitkään sairaanhoidollisissa tehtävissä, jonka lisäksi rakennuksesta voi edelleen huomata huokuvan vanhaa historiaa. Huomasimme, että Tukholmankatu 10 rakennuksessa on tehty vuosien mittaan paljon korjaus- ja muutostöitä. Korjaustöistä huolimatta rakennuksen yleisilme on pystytty pitämään samana.

Opinnäytetyön tekemisen vaiheet sujuivat mallikkaasti ja keskinäinen henkilödynamiikka toimi. Jaoimme selkeästi molemmille tehtävät ja tarvittaessa avustimme toista. Tarkistimme myös jatkuvasti toistemme tekstejä, jotta tekstistä tuli yhtenäinen. Opinnäytetyön tekemisen motivaatiota lisäsi molempien kiinnostus historian tutkimiseen.

Haasteita opinnäytetyön tekemiseen toi se, ettei tietyistä ajanjaksoista löytynyt tarpeeksi aineistoa. Jatkotutkimuksen kannalta voisi olla hyvä, jos joku alkaisi taltioida 2000-luvun jälkeistä aikaa omaksi työksi. Toinen ehdotus jatkotutkimuksen kannalta olisi hyvä tutkia omana aiheenaan Hoitotyön koulutuksen museosta ja sen kehittymistä.

Lähteet

Arkkitehtuurimuseo 2017. Uno Ullberg. Verkkodokumentti. <<http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=3876>> Luettu 5.4.2017.

Arkkitehti Uno Ullberg ja Viipurin maakunta-arkisto 2017. Verkkodokumentti. <https://www.lut.fi/documents/10633/83959/Arkkitehti_Ullberg_ja_Viipurin_maakunta-arkisto.pdf/b4fa3dd6-5d69-46fd-8768-38b27c6ff54e> Luettu 5.4.2017.

Arkkitehtuurin tiedotuskeskus 2014. Uno Ullberg. Verkkodokumentti. <<http://archinfo.fi/2014/02/uno-ullberg-135-vuotta/>>. Luettu 7.4.2017.

54. Sotasairaalan toimintakertomus ajalta 18.6.1941–30.4.1943. Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone.

Freese, Simo – Mänttänen, Roy – Knif, Eva – Härmä, Taneli 2015. Sairaanhoido-opisto Tukholmankatu 10. Suppea rakennushistoriaselvitys. Arkkitehtitoimisto Freese Oy.

Havanto, Aino Maria – Iivonen, Marja-Leena – Lahtiharju, Raili - Mänttänen, Ritva – Sibenberg, Inkeri – Willman, Helvi 1989a. Helsingin sairaanhoido-opiston vaiheita sata vuotta. Mänttä: Mäntän kirjapaino oy.

Havanto, Aino Maria 1989b. Helsingin sairaanhoido-opiston vaiheita sata vuotta. Julkaisu. Hoitotyön koulutuksen museo.

Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1966–1967. 1967. Vuosikertomus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Helsingin sairaanhoitajaopisto lukuvuosi 1968–1969. 1969. Vuosikertomus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Helsingin sairaanhoido-opisto lukuvuosi 1970–1971. 1971. Vuosikertomus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Helsingin sairaanhoido-opisto lukuvuosi 1971–1972. 1972. Vuosikertomus. Helsinki: Valtion painatuskeskus/Oy Painomies.

Helsingin sairaanhoito-opisto lukuvuosi 1973–1974. 1974. Vuosikertomus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Helsingin sairaanhoito-opisto lukuvuosi 1974–1975. Vuosikertomus. 1975. Helsinki. Valtion painatuskeskus/Libris Oy

Helsingin sairaanhoito-opisto lukuvuosi 1977–1978. Vuosikertomus. 1978. Mänttä: Ky Mäntän Kirjapaino

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1978–1979. 1979. VAPK/monistus.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1979–1980. 1980. Mänttä: Ky Mäntän kirjapaino.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1980–1981. 1981. Mänttä: Ky Mäntän kirjapaino.

Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomus 1981–1982. 1982. Mänttä: Mäntän Kirjapaino Oy

Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomus 1982–1983. 1983. Mänttä: Mäntän Kirjapaino Oy

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1983–1984. Helsinki: Helsingin sairaanhoito-opisto.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1984–1985. 1985. Valtion painatuskeskus.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1985–1986. Helsinki: Helsingin sairaanhoito-opisto.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1986–1987. Helsinki: Helsingin sairaanhoito-opisto.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1987–1988. 1988. Helsinki: Hakaniemen Valtimo

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1989–1990. 1990. Helsinki: Valtion painatuskeskus. Vallilan Valtimo.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1990–1991. 1991. Helsinki: Multiprint.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1991–1992. 1992. Helsinki: Valtion painatuskeskus. Kampin VALTIMO.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus 1992–1993. 1993. Helsinki: Helsingin sairaanhoito-opisto.

Helsingin sairaanhoito-opisto: vuosikertomus syyslukukausi 1993. 1994. Helsinki: Helsingin sairaanhoito-opisto.

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1994. 1995. Helsinki: Multiprint

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1995. 1996. Helsinki: Multiprint

Helsingin sairaanhoito-opisto vuosikertomus vuodelta 1996. 1997. Helsinki: Multiprint.

Helsingin sairaanhoito-opiston vuosikertomus vuodelta 1997. 1998. Helsinki: Multiprint.

Hoitotieteen historian seura 2017. Hoitotyön museotoiminta. Verkkodokumentti. <<http://www.hoitotieteenhistorianseura.fi/toiminta.html>>. Luettu 4.5.2017.

Hoitotyön koulutuksen museon kokoelmapolitiikka 2011. Hoitotyön koulutuksen museo. Rehtorin huone. Metropolia ammattikorkeakoulu.

Karrakoski, Sini – Mohamed, Hamdi 2014. Helsingin sairaanhoito-opiston oppilasyhdistyksen historiikki 1942–2013. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia

ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Hoitotyön koulutusohjelma. Saatavilla sähköisesti: <<https://www.theseus.fi/handle/10024/83877>>.

Kivinen, Teemu – Turunen, Jani 2014. Sota-ajan tapahtumat ja hoitotyö Tukholmankatu 54. Sotasairaalassa vuosina 1940–1946. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Hoitotyön koulutusohjelma. Saatavilla sähköisesti: <<https://www.theseus.fi/handle/10024/73682>>.

Kortelainen, Maarika 2010. Yhteisöllinen oppimisympäristö -projekti. Loppuraportti.

Laitala, Marko 2012. 60 vuotta historiallisista kisoista - näin olympialaiset muuttivat Suomea. Tekniikka ja talous. Verkkodokumentti. Päivitetty 19.7.2012. <<http://www.tekniikkatalous.fi/tekniikka/rakennus/2012-07-19/60-vuotta-historiallisista-kisoista---n%C3%A4in-olympialaiset-muuttivat-Suomea-3309494.html>>.

Larva, Tiina – Rikala, Aapo 2011. Milloin Munkkiniemenkatu on muuttunut Tukholmankaduksi? Kirjastokaista. Podcast. <<http://www.kirjastokaista.fi/munkkiniemenkatu/>>. Kuunneltu 11.1.2017.

Leino-Kilpi, Helena – Välimäki, Maritta 2012. Etiikka hoitotyössä. 5.-7. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Metropolia 2011. Yhteisöllinen Megora. Verkkodokumentti. <<https://tuubi.metropolia.fi/portal/fi/group/tuubi/opiskelijoille/hyvinvointi-ja-terveys/megora-toiminta>>. Luettu 10.1.2017.

Metropolia 2017. Metropolia Ammattikorkeakoulun tarina. Verkkodokumentti. <<http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/metropolian-tarina/>>. Luettu 22.3.2017.

Metropolia 2017. Myllypuron uusi kampus. Verkkodokumentti. <<http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/kampukset/myllypuro/>>. Luettu 4.4.2017.

Metropolia 2017. Hoitotyön koulutuksen museo. Verkkodokumentti. <<http://www.metropolia.fi/palvelut/hoitotyon-museo/>>. Luettu 12.4.2017.

Mitä laadullinen tutkimus on? 2009. Inspirans - asiakasymmärryksen asiantuntija. Verkkodokumentti <<http://www.inspirans.fi/kvalitatiivinen-tutkimus/>>. Luettu 24.1.2017.

Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Verkkodokumentti. <http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4656>. Luettu 5.4.2017

Museovirasto 2015. Usein kysyttyä. Verkkodokumentti. Päivitetty 10.7.2015. <http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/usein_kysytyt_kysymykset>. Luettu 5.4.2017.

Paunonen, Marita – Vehviläinen-Julkunen, Katri 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY.

Puntari, Erkki 1990. Sotasairaala 54:n 50-vuotismuistio: Ulkona tuskaa ja kylmyyttä, sisällä lämpöä ja hellyyttä.

Pohjala, Irja. Sairaanhoidajakoulutuksen vaiheita 1889–1964.

Päätökset 2017. Kiinteistölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle kiinteistöjen kauppaa ja kehittämistä koskevan puitesopimuksen ja puitesopimuksen mukaisten kiinteistökauppojen tekemiseksi koskien Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n käytöstä vapautuvia kiinteistöjä. Verkkodokumentti. <<https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2016-001787/klk-2016-4/>>. Luettu 12.4.2017.

Repo, Pauliina – Tankkala, Jaana – Tevilin Tia 2014. Sairaanhoidajaoppilaan elämää Tukholmankadulla 1950–70-luvuilla. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Hoito-työn koulutusohjelma. Saatavilla sähköisesti: <<http://www.theseus.fi/handle/10024/82806>>.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uudenmaan museo-opas 2017. Hoitotyön koulutuksen museo. Verkkodokumentti. <<http://www.museo-opas.fi/fi/museo/hoitoty%C3%B6n-koulutuksen-museo>>. Luettu 4.5.2017.

Uutisotsikot 1948. Hoitotyönkoulutuksen museo. Tukholmankatu 10. Rehtorin huone.